Цена 48 лева | София, 18 декември 1948 година | Год. XLIX, брой 40—43

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

Абонамент за България 400 лева, за чужбина 800 лева. Всичко, което се отнася до „Църковен вестник" да се адресира до редакцията му — Синодално книгоиздателство, пл. „Св. Неделя" 19, София. Непоместени ръкописи не се връщат. Всички парични суми да се изпращат по пощенска чекова сметка № 280.

Обявления, само предплатени, се печатат на последните страници. Плаща се по 30 лева за заглавие, 30 лева за подпис, 20 лева за дата, по 10 лева за дума и 7 лева герб. Обявленията за изгубени кръщелни свидетелства единично и групово се таксуват по 100 лева на лице.

† СТАРОЗАГОРСКИ КЛИМЕНТ

СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

„Словеси наставилъ еси язики въ веру Божию... Знаменни преславно озаряя вечерню. Сего ради божественую твою память, Клименте, славимъ".

Дълбока свещена българска старина! Хранилище на хилядолетни скъпи народни въспоменания, дела и светли образи! Подобно на голямо майчино сърце, тя е скътала в себе си всичко хубаво и прекрасно, що чедата й са отразили във вековния си житейски път. Ето тя днес ни взема в своите топли скути, за да ни разкаже приказката за чудния живот и още по-чудните дела на светия наш отец Климент Охридски, паметта на когото славим.

А тя започва тъй:

В тази прекрасна земя, на която живеем сега, преди повече от 1000 години била основана нова държава — България. Образувана от славяни и българи — две племена, различни по вяра и език, нрави и обичаи, — ней липсвало *вътрешно единство* и духовна мощ. Обстоятелство, което не й предричало трайно съществуване. Начало на такова единство било положено, когато народът на тази млада държава приел християнската вяра. Но желаната *спойка* не се постигнала, защото в църквите се служило на чужд, непонятен за народа език от гръцки духовници и за него било трудно да опознае новата вяра и съзнателно да я възприеме. А той, народът, копнеел за знание, за светлина, жадувал да чуе Словото Божие на разбран, на свой роден език.

Такава жажда са изпитвали и ония славянски народи, които по-рано приели християнската вяра, но слушали Словото Божие на латински език.

Израз на този общ славянски копнеж дали князете на славянска Моравия и Панония с молбата си до византийския император:

„Нашият народ желае да се придържа о християнската вяра, но ние нямаме учители, които биха могли *на наш език* да ни обяснят закона Божий."

И молили да им изпрати такива.

„Бог в своята милост на всеки род и време изпраща свои учители". Тъй начева древното повествуване за Константина Философа. На този свой избран мъж именно Господ внушил да състави славянска азбука и преведе Словото Божие на славянски език. В това велико дело Константин бил подпомогнат от брата си Методия.

Приготвили най-необходимите книги, те се отправили към западните славянски земи — Моравия и Панония. Отначало проповедта на двамата братя вървяла успешно. Народът ги посрещал с велика радост. Но срещу тях се опълчило латинското духовенство. То отрекло правото на славяните да слушат словото Божие на свой език. Двамата братя достойно защитили своето дело и получили признание от самия папа. Но със смъртта на Кирила и покъсно на Методия приключило и просветителното дело между западните славяни, в които латинското влияние било дълбоко проникнало.

Техните ученици, подгонени от там, потърсили убежище в славянска България. Колко са били на брой? Не е известно. Знаят се положително имената на 5-ма от тях: Сава, Горазд, Ангеларий, Наум и Климент. Българският княз, като узнал кои са, сърдечно благодарил на Бога, че му изпратил учители, от каквито българския народ има такава голяма нужда. В България те се почувствували у дома си. Защото, с изключение на Горазда, който бил моравец, те ще са родени в българска земя.

След кратък отдих, князът ги разпратил в различни части на голямата българска държава: да просвещават народа и устрояват църквата Божия.

На Климента дал областта Кутмичевица, около Охридското езеро.

Всички се потрудили за успеха на Божието дело. Но служението на Климента имало най-благословени сетнини за България и за цялото славянство.

Легендата казва, че когато Климент, на път за Охрид, се изкачил на превала, от който се вижда града и езерото, той бил смаян от красивата гледка, която се открила пред очите му. Ожаднял, той потърсил наоколо вода, но такава не се намерила. Седнал да си почине под сянката на едно дърво. И ето от дънера на това дърво заструил извор със сладка студена вода, от който Климент утолил жаждата си. На това място, скоро след като светецът отминал, поникнали и цъфнали омайничета — най-красивите цветя на земята.

Изворът и днес блика от дънера на дървото. И омайничетата само там цъфтят.

В тази красива легенда е вложен дълбок смисъл. Във времето, когато Климент се отправил за Кутмичевица, тази покрайнина от българската земя представлявала дива, пуста, неблагоустроена област. Макар и да приел християнската вяра, той чувствувал и живеел по езически. С покръстването, обаче, у него загоряла жажда за висше знание, копнеж за светлина. Дивна и омайна е гледката, която се открива от превала за Охрид и неговото синьо езеро. Но пред духовния поглед на Климента се разкрива и друга картина — душата на новото му паство — същата пустиня, жадна за благодатна влага. И той бързо слиза по стръмнината, за да му отнесе живата вода — Словото Божие. Че тя само утолява душевната жажда и само в нейната благодатна влага цъфтят в душата омайничета — прекрасните цветя на нравствена чистота, обич, милосърдие, вяра, кротост, въздържание.

Кой би изразил радостта на народа, научил за пристигането на първия славянски учител и пастир? Кой би предал изживяването му при първата служба и първото слово в Божия храм на роден славянски език?!

Навикът превръща в нещо обикновено, безинтересно и най-великото събитие. Свикнали от рождение да слушаме българска реч; да пишем и четем, да служим и се молим Богу на майчин език, за нас е трудно да проумеем величието на момента, в който св. Климент служи първа служба и отправя първи слова към народа на славянска реч.

Историята не казва дали Климент е взел със себе си сътрудници. Може би. Но пред него се открива едно широко необятно поле за работа. Застанал на превала на Охрид, откъдето е могъл да обгърне с поглед цялата област на Кутмичевица, в този свещен момент той сигурно си е спомнил думите на Спасителя, казани при Якововия кладенец: „Жетвата е голяма, а жетварите — малко; молете господаря на нивата да изпрати още работници".

Затова, една от първите грижи на Климента е била: да си подготви сътрудници. Той уредил народно училище: за деца, юноши и възрастни, които учел на славянско четмо и писмо. В това училище имало *горен курс,* в който по-напредналите ученици били запознавани с по-висши науки: богословие, риторика, музика.

За да разшири просвещението между народа, той имал във всеки окръг по няколко избрани ученици, които подготвял за учители и свещеници.

В грижите си за духовното развитие на българския народ, Климент не пропустнал да промисли и за неговия поминък. На своите ученици той давал елементарни познания по земеделие и овощарство. Той сам присаждал дръвчета: облагородявал природата, както облагородявал душите. С това Климент внесъл нещо ново към традиционното византийско образование.

Няма съмнение, той ще е запознавал своите повъзрастни ученици с особеностите на славянската реч, сравнително езиците на класиката — гръцкия и латинския. По този път на разширение и задълбочаване на образованието в своето образцово училище, Климент сложил началото на бъдното университетско образование. Благородна гордост изпълва сърцата на всички ни, като отбележим, че това е първият висш институт не само в българска земя, но и в Европа.

От това Климентово висше училище излязли 3,500 отбрани ученици, които навлезли из просторната българска земя, покрили я с нови училища — нови огнища на наука и духовна култура. Явили се нови просветни деятели — нови работници на книжовното поле.

Някои от тях преминали в другите славянски страни — Сърбия и Русия, дето отнесли славянски книги и положили началото на славянската просвета.

Затова почитаме св. Климента като първосветител, като „светило" на България, като родоначалник на българското училище, на българската просвета и култура. Затова още създателите на първото наше висше училище, университета, не намерили подостойно име, което той трябва да носи от името на св. Климент Охридски. С това те издигнали св. Климента като идеал, като вечно знаме на българския напредък.

Но онова, което прави св. Климент особено близък на всяко българско и християнско сърце, е неговото светителско служение.

Св. Климент е първият епископ — българин на родната ни православна църква.

Той е бил в пълния смисъл на думата „Пастир добрий". Св. Климент имал един идеал: да служи с всички сили на народа си. Разчиствайки българската духовна целина, той богодъхновено е сеял семето на божествената истина. Неуморно обикалял градовете и селата в епархията си и разнасял навсякъде духовната светлина на Евангелието. А той бил красноречив, сладкодумен проповедник и тълкувател на Божието слово. Затова народът масово се стичал да го слуша.

Св. Климент проявявал истинско душегрижие към паството си. И той, като апостол Павла, хранел с мляко онія, които не били в състояние да приемат твърда храна: на простия народ говорел просто, та и той да засити душата си от хляба на живота — Словото Божие.

Климент е просвещавал народа не само с живо слово, но и с перото си. Писал поучения и похвални слова, достъпни по език и мисъл за простия народ.

Св. Климент въвел строен ред в богослужението. Грижил се още да украси епархията си с хубави църкви и манастири, знаейки какво облагородяващо въздействие има върху душата на човека благолепния Божи храм.

С цялата си тази дейност св. Климент се проявил като образцов „учител и строител на вярата Христова".

Нашата история не познава друг мъж, разгърнал в краткия си земен живот такава многостранна и с най-благодатни сетнини дейност. Св. Климент проявил изключителна енергия на ума и волята. „Ние никога не го видяхме празен, говори неговият животописец. Той или учеше децата, на едни показвайки разликата в буквите, на други обясняваше смисъла на написаното, на трети държеше ръката за писане, или пък се предаваше на молитва, заемаше се с четене, пишеше книги". *Преслав,* голямо огнище на славянска просвета, бе събрал всички книжовници на онова начално време. В *Охрид* св. Климент работел сам: неуморно, без сън и почивка, с примерно самоотречение до последното си издихание цели 30 години.

Под тази широко просветителна служба на св. Климента народната душа постепенно се преобразявала. Езическият мрак бил постепенно пропъждан от Кутмичевица. Св. Климент създал от своето паство *нов народ* с ясно съзнание: за своята верска и национална принадлежност.

Затова св. Климент е наречен втори Павел.

Затова и църквата днес признателно му пее: „Със слова си напътил езичниците към Божията вяра... с личби преславно си *озарил мрака*. Заради това божествената твоя памят, Клименте, славим".

Св. Климент починал на 27 юли 916 година и свещеното му тяло било погребано в манастира, в гроба, който сам си бил приготвил, от дясната страна на притвора.

Мощите на св. Климента и сега почиват в Охрид.

*

Заслугата за св. Климента към българския народ и православната църква, към българската и всеславянска просвета и култура, е неизмеримо голяма.

Ако покръстването е *началото*, то просветителното дело на св. Климент е *утвърждението* на българския народ в неговото духовно единство, в неговата история и култура. Собствено историческият живот на нашия народ започна оттука. По-раншното наше минало се губи в тъмата на вековете и забравата.

Без св. Климента, великото просветително дело на светите Солунски братя би завършило с тяхната смърт в Моравия. Пренесена в България, обаче, славянската книга бързо разрастнала и обгърнала в светлината си всички славянски народи. И това в голяма мяра е заслуга на св. Климента.

Св. Климент не е бил един обикновен народен просветител. Той е *основоположник* на една нова писменост и на една нова култура — славянобългарската. Затова на делото на св. Климента трябва да гледаме като на *отправна точка* на народното ни битие. Неговият празник за нас трябва да бъде ден на самоанализ, на отчитане, на сверяване: *градим ли на основанието, положено от нашите първоучители? Стоим ли на пътя, посочен от тях?*

Това е особено важно да се върши в времена на основно преустрояване, каквито са сегашните. Държавното ни и социално битие, с оглед новите нужди на живота, очевидно ще претърпи значителни преобразования. Но каквито и промени да се извършат, духовното единство е една необходимост за държавно-народното ни битие, и днес, както в времето на св. Климента, когато то се създавало. А съществен елемент на това единство е *православната вяра*. И тя не бива да бъде елиминирана в новия градеж, който трябва да почива на *темела*, сложен в онова начално време.

Нашето писмо е изнамерено за изясняване и разпространяване на Словото Божие. То от самото си начало било оръдие за *истинско просвещение*. Връчвайки на славяните безценния дар, Словото Божие на роден език, Константин говори тям в предисловието на св. Евангелие: „Чуйте, всички славяни, словото, което храни душата на човека, словото, което крепи сърцата и умовете".

Нашата писменост и училище трябва винаги да бъдат достойни за туй *свето начало*, да служат на добрата цел: на изясняване закона Господен, на науката и истинската мъдрост.

Книжовната просвета за св. Климента и за създателите на славянска писменост, е била не цел, а средство: да доведе народа до истинско Богопознание, а чрез това познание — да го преобрази духовно, нравствено, да облагороди сърцето му, да го направи годен за Царството Божие.

Съвършен образ на такова нравствено благородство е бил сам св. Климент. Целият му живот и дейност са ярко отражение на неговата високонравствена личност.

Без да бъде отшелник, св. Климент водел строго нравствен живот. Не се привързвал към нищо земно. Към власт и слава не се стремял. Имота си смятал за Божи дар, с който щедро подпомагал нуждаещите се. Вратите на неговия дом били всякога отворени за бедните и странните. Преди смъртта си завещал останалото си имущество на основания от него манастир — „Св. Пантелеймон".

Кротък и отзивчив към нуждите на другите, той напълно оправдал името си *Климент*, което значи *Милостив*.

Затова бил високопочитан от любимото му паство. Затова и днес народът масово се стича при неговия гроб с жива вяра в *златния Климент*, както простичко го наричат, с упование в неговата небесна закрила.

Св. Климент съчетавал в себе си дейния църковен пастир с строгия в живота си аскет, просветения ум с облагородяващата сърцето жива вяра в Господа; деловия общественик с тихия, кроткия християнин. Отпечатал в себе си самия образ на Пастиреначалника-Христа; той е могъл, заедно с апостола да каже за себе си: *„Живея вече не аз, а Христос живее в мене"*.

Какъв светъл образ за подражание — еднакво от съвременния църковен пастир и християнина; от служителя на науката и общественика, от академичната ни младеж и от всички, които копнеят за по-чист, по-съвършен, нравствено-възвисен живот!

Св. църква издига пред нас този светилник тъкмо с това намерение. Както майка на чедата си, тя ни разказва за живота и делото на св. Климента, за да извика у нас светото синовно желание: *да вървим по стъпките му*. Нека се вслушаме в гласа на майката църква. Той е глас на самаго св. Климента, идващ от глъбините на свещената българска старина. Нека вярно следваме неговите завети: *да не занемаряваме душата си!* С любов да изучаваме закона Господен; да четем Словото Божие и се поучаваме. От него ще научим, че *„начало на премъдростта е страха от Господа (Господен)!"* Тази премъдрост трябва да усвоим преди всяка човешка мъдрост. Тя ще отвори очите ни за истината. С нея ще смогнем да устроим Царството Божие на земята, царството на мира и бленуваното братство между човеците.

Приемниците на св. Климента — народните пастири и родителите имаме повелителния дълг да допълним онова, което не се дава на децата в училището: *познание за Бога и за нашите религиозни задължения*. Свето-Климентовският дух, трябва свето да се съхранява в църквата и родолюбивото българско семейство. А то ще рече: да съхраним вярата на нашите благочестиви деди, *залога* за по-добри, по-честити дни на народа ни![1])

[1]) За някои места от тзя статия е използувано съчинението на проф. Ив. Снегаров — Св. Климент Охридски.

ДИМИТЪР ИЛИЕВ
Заместник-министър,
директор на изповеданията

Б. Р. П. (к.) И СВОБОДАТА НА РЕЛИГИЯТА

Народното въстание от 9 септември откри нова ера и за Църквата.

Българската работническа партия (комунисти), в борбата си за тържеството на демократичните свободи, прокламира и лозунга за свободата на съвестта и на изповеданията.

Още в 1903 година Ленин писа: „Всеки има пълно право да изповядва каквато си иска религия. Никой не може да пита когото и да е за вярата му — това е работа на съвестта и никой няма право да се бърка тук. Не трябва да има каквато и да било господствующа вяра или църква. Всички вери, всички църкви трябва да са равни пред законите."

В статията „Социализъм и религия" Ленин разяснява: „Пълното отделяне на църквата от държавата — ето онова искане, което предявява социалистическият, пролетариат към съвременната държава и съвременната църква. Всеки може да изповядва съвършено свободно каквато си ще религия, или пък да не признава никаква религия, т. е. да бъде атеист".

Сталин също така, в книгата си „Марксизмът и националният въпрос" писа:

„В нашата програма има и точка за свободата на изповеданията. Според тази точка, всяка група от хора има правото да изповядва каквато си иска религия. Ние се борим против всякакви религиозни насилия. Ние ще защищаваме правото на нациите да изповядват каквато религия желаят."

Това принципиално отношение на марксизмо-ленинизма към свободата на религията и нейната защита беше ръководното начало и на Б. Р. П. (к.) и отечественофронтовските ни правителства от 9 септември 1944 година насам.

С Конституцията на Народната република България, приета от Великото народно събрание на 4 декември 1947 година, Църквата се отдели от Държавата и на всички граждани се осигури свободата на съвестта и на изповеданието, както и свободата на извършване религиозните обреди. Училището, също така, се отдели от Църквата, като се прокламира, че училищата са държавни и че образованието е светско с демократически и прогресивен дух.

Конституцията обяви, че всички граждани на Народната република България са равни пред законите, че не се признават никакви привилегии, основани на религиозното изповедание, като забрани и всяка проповед на религиозна омраза, както и злоупотребяването с Църквата и религията за политически цели.

Както в Съветския съюз, и у нас на всеки гражданин се представи правото на свободен избор на религия, на свободно изповедание на всяка религия, а също така и правото да не се изповядва никаква религия. Правата и задълженията на гражданите се определиха независимо от това, дали те са вярващи или невярващи и каква религия изповядват.

Различните изповедания, както и всички други обществени организации у нас, получиха правото да издават свободно своите вестници, списания и друга църковна литература, а така също и да имат свои духовни училища за подготовка на свещенослужители, да имат църкви, монастири и пр.

Тази политика на отечественофронтовската власт по религиозния въпрос окончателно победи и биде публично одобрена по време на Свещеническия конгрес, състоял се през месец октомври т. г., когато Св. Синод излезе с известните свои разяснения и декларации, с които призна правилността на решенията на Националния съвет на Отечествения фронт по въпроса за работата на Църквата. На 20 октомри т. г. Св. Синод издаде и едно специално окръжно, с което обяви, че одобрява препоръчаните му от Правителството и Националния съвет на Отечествения фронт демократични мероприятия, и постанови, че свещенослужителите, наред с всички други граждани, могат свободно да участвуват в Единната обществено-политическа организация Отечествен фронт, в органите на народната власт и в кооперациите; че Църквата няма да води специална пропаганда сред децата и да образува религиозни организации за тях, че тя ще сътрудничи лоялно на държавата за преустройството на обществения живот и т. н.

С тези свои решения Св. Синод наистина заздрави новата ера на Църквата, укрепи нейните връзки с демократичните обществени организации, и на основата на съществуващата религиозна свобода начерта пътищата за нейното демократично развитие.

Българската работническа партия (комунисти) и Отечественият фронт, чрез провеждането на дело на политиката си за пълна религиозна свобода, мобилизираха патриотичните сили и чувства на българското свещенство, и то, без разлика на изповедание, се зае заедно с целия български народ да строи социализма у нас. В резултат на религиозната свобода именно, дадена от Българската работническа партия (комунисти), в младежките трудови бригади през миналата и настояща година участвуваха стотици свещенослужители от православното католическото, протестантското, мохамеданското и израилтянското изповедания. Правилната религиозна политика на Димитровската партия, осветена от Димитровската конституция, създаде наред с хилядите младежи-ударници, стотици и стотици свещеници-ударници. През настоящата 1948 година само Българската православна църква даде около хиляда свещеници-бригадири, от които близо половината са обявени за ударници.

Религиозната свобода у нас процъфтява наред с другите демократически свободи и чрез нея Българската работническа партия (комунисти), водена от своя любим учител и вожд др. Георги Димитров, съумя да укрепи морално-политическото единство сред българския народ и националните малцинства на турци, евреи, цигани, арменци. Именно чрез зачитането на религиозната свобода Българската работническа партия (комунисти) засили дружбата между българския народ и националните малцинствени групи, които наброяват един милион у нас.

(Политически бюлетин на Дирекцията по печата при Министерството на външните работи, брой 58 от 2 декември 1948 г.).

ЗА ПРОСВЕТАТА, КУЛТУРАТА И ВЪЗПИТАНИЕТО НА СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛИТЕ

РЕЧ, ПРОИЗНЕСЕНА ОТ ПЪЛНОМОЩНИЯ МИНИСТЪР ДИМИТЪР ИЛИЕВ, ДИРЕКТОР НА ИЗПОВЕДАНИЯТА ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ, НА 8 ДЕКЕМВРИ 1948 ГОДИНА ПРЕД СТУДЕНТИТЕ ОТ БОГОСЛОВСКИЯ ФАКУЛТЕТ ПО СЛУЧАЙ ПРАЗНИКА НА СОФ. ДЪРЖ. УНИВЕРСИТЕТ „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Другари и другарки,

Студенти и студентки,

Честувайки Вашия студентски празник и отзовавайки се на Вашата покана, на мен се пада задължението да свържа приятното с полезното. Трябва да кажа, че съм доволен от Вашето тържество, особено от отчета на Вашия многоуважаем декан проф. Цоневски. Доволен съм, също така, и от беседата за Климент Охридски на проф. Пашев и от насърчителното слово и обещанието на Председателя на Вашето дружество на СНМ, Вашия колега Захари Желев.

Искам да отбележа моята увереност, че ще стана изразител на всички Ви, ако кажа, че двамата декламатори на стихове от пролетарските поети Христо Смирненски и Никола Йонков Вапцаров декламираха с искрено чувство и умение. Тук му е мястото да изкажа и специалната си благодарност на Вашия колега Тотю Пенчев Коев, който, като председател на тържественото Ви събрание го ръководи в отечественофронтовски дух и с подема и ентусиазъма на нашата ученолюбива и героична младеж.

След свършване на тържеството ви, заедно с представителите на Св. Синод и професорите отидохме в деканата ви, където имах случая да разменя някои важни мисли с уважаемия проф. Марковски. Той изказа пред мен своята загриженост относно Вашето бъдеще. Аз отговорих, че не виждам място за песимизъм. Най-напред подчертах, че днес начело на управлението ни стоят хора, които са излезли из самия народ и които всеотдайно му служат и го обичат. Такива водачи на българския народ, като световно известният и почитан наш Министър-Председател др. Георги Димитров, които са се борили цял живот за щастието на народа си, не могат и няма да Ви оставят да навлезете в живота без техните грижи. Георги Димитров, който беше готов да се жертвува в борбата си с хитлеристките палачи за благото на човечеството, не може да не обича и да не полага бащински грижи за благоденствието на целокупния свой народ. И сега пред Вас искам да изкажа мнението си, че в никакъв случай Вие не бива да гледате с песимизъм на своето бъдеще. Стига да имате добра воля и да тръгнете искрено с новото време, Вие ще можете да бъдете полезни на Народната Република, и държавата и обществото ще признае Вашия труд и ще Ви възнагради.

Вие виждате, че и в Съветския съюз представителите на Руската православна църква като добри патриоти са в числото на почитаните хора и, заедно с всичките други съветски граждани, строят щастието на народа си и величието на държавата си. Вие четете вече пътеписните бележки на Пловдивския митрополит Кирил, който беше делегат на Българската православна църква на Московското всеправославно съвещание. От тях ясно се вижда, че Църквата в Съветския съюз се радва на пълна свобода, и че никой там не говори за песимизъм относно бъдещето на нейния клир. Напротив, както и сам митроп. Кирил разказва, въз основа на това, което там е чул и видял, Руската правосл. църква, както и руският народ и държава, ги очакват само светли бъднини. А не забравяйте, че както заявиха и ръководителите на нашия Св. Синод, Българската православ на църква в своето развитие желае да върви по пътя на Руската църква. Както и Съветското правителство, така и нашето Правителство, начело с Министър-Председателя др. Георги Димитров, отдава и ще отдава нужното внимание на Църквата, като ще я подпомага да се справя с трудностите си. Естествено, че ако Вие пожелаете да имате, освен специалността Ви като богослови, и втора специалност, напр. по история или по руски език, то ние ще обсъдим сериозно този проблем и ще направим възможното в духа на Конституцията и програмата на Отечествения фронт. Ние разискахме този важен за Вас въпрос и с Вашия продекан проф. Снегаров, в присъствието на 40 души студенти-богослови, още през пролетта тази година, и тогава аз изразих мисълта, че ако някои от Вас пожелаят да станат не свещенослужители, а мирски деятели, то това тяхно желание би следвало да се удовлетвори.

Сега искам да Ви пожелая, щото заедно с умението Ви да си почивате и да се веселите, да умеете и да работите с ентусиазъм и с всичките си сили. Вам предстои да станете творци и строители на новия живот, да участвувате активно в построяването на щастието на народа ни, на социализма. И аз искам да Ви препоръчам, за да станете достойни граждани на Народната Република България, да се борите и въпреки всичко да станете всестранно образовани и възпитани хора. Освен овладяването на богословските науки, интересувайте се и от политическия и обществен живот, както и от прогресивната наука, изкуство и култура. Станете високо образовани хора, за да можете с успех да градите единението между църква, народ и държава.

Вие живеете сега в ерата на народната демокрация, и няма какво да Ви пречи в развитието и издигането Ви като истински работници на науката и просветата. Правителството гледа с доверие на

Българската православна църква, защото както и Министър-Председателят др. Георги Димитров каза, тя се укрепва и развива все повече като самостоятелна и независима църква. Напоследък, особено Българската православна църква скъса с чуждите реакционни международни църковни организации, които целяха да използуват някои от нейните ръководители за свои политически цели. Както знаете, за това допринесе много и Московското православно съвещание, което се обяви против католицизма и икуменизма, и за свободата на православието. Днес ние можем вече с увереност да кажем, че нашата църква ще бъде народна демократична църква. И ние се надяваме, че това нейно прогресивно развитие ще стане именно с Вашите усилия и с усилията на професорите от Богословския факултет. Безспорно, че ръководящата рол в борбата за истински народна, републиканска, прогресивна църква ще трябва да признаем на Св. Синод, като на върховно духовно началство на църквата. И нека да кажем открито, както и на времето това беше казал и Руският патриарх Сергий, че ония от църковните деятели, които не одобряват съществуващите нормални отношения между Църквата и Държавата, и политиката на правителството по религиозния въпрос, ще сторят по-добре, ако престанат да им пречат. Разбира се, правителството дава възможност на всички свещенослужители, които желаят честно и лоялно да влязат в числото на строителите на Народната Република, да направят това, макар и да са имали политически прегрешения в миналото. Толкова повече тази правилна политика ще бъде прилагана към вас, студентите от Богословския факултет и бъдещите църковни деятели, и затова аз смятам, че няма абсолютно никакво място за песимизъм относно вашето бъдеще. Бъдете оптимисти, бъдете сигурни, че Вие ще се радвате на близката щастлива ера на Народната Република България Засега ние имаме още известни трудности във връзка с последиците от войната и сушавите години, но ние правим вече такива големи капиталовложения в народното ни стопанство, които ще ни позволят след 10—15 години да догоним и надминем някои от по-напредналите в материално отношение народи.

Прочее, желая ви да работите и да се развивате в отечественофронтовски прогресивен дух! Желая ви да овладявате, освен богословските науки, и учението на Маркса — Енгелса — Ленина и Сталина за построяването на социалистическото общество! Желая ви да се подготвите и да строите светлото бъдеще на нашия народ и държава заедно с целокупната ни прогресивна интелигенция! Нека да вярваме, че вашите уважаеми професори, доценти и асистенти ще ви подпомагат искрено в усилията да станете всестранно образовани и възпитани хора. Аз се надявам, че и Св. Синод, който с октомврийските си решения обеща лоялното си сътрудничество на Правителството, и на Националния съвет на Отечествения фронт, ще Ви съдействува да вървите наистина по този правилен път.

Така ще се изпълни и пожеланието на Министър-председателя др. Георги Димитров, изказано пред управителния съвет на Свещеническия съюз на 7 юни 1947 година, щото Българската православна църква да има високообразовани и възпитани свещенослужители.

За това Ваше научно и просветно издигане, за пълното морално-политическо единство на българския народ, и за все по-щастливото развитие на сътрудничеството между Църквата и Държавата разрешете ми да вдигнем чаши и да пием наздравица! (Всички стават на крака и с бурни овации одобряват произнесеното напътствено слово).

РЕЧ,

ПРОИЗНЕСЕНА ОТ ВРАЧАНСКИЯ МИТРОПОЛИТ ПАИСИЙ НА ВЕЧЕРЯТА НА СТУДЕНТИТЕ-БОГОСЛОВИ ПО СЛУЧАЙ ПАТРОННИЯ ПРАЗНИК НА ДЪРЖАВНИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

С удоволствие се отзовавам на поканата ви да кажа няколко думи на тая трапеза. Преди всичко, по случай патронния празник на Софийския държавен университет и следователно и на вашия Богословски факултет, изказвам Ви от името на Св. Синод сърдечни приветствия и благословия с отечески пожелания за добро здраве и успех в учението ви. Благодаря ви за тая вечеря и за удоволствието да бъда между професори и студенти. Бих желал това да стане една добра традиция, която ще има и нашата подкрепа. Като ви гледам така жизнерадостни и весели, пред мен тая вечер се нижат моите десет студентски години по богословие, философия и право. И вие ще завършите висшето си образование, ще влезете в живота и също тъй с задоволство ще си спомняте за сравнително безгрижния и весел студентски живот.

От студентската скамейка, обаче, се определя нашето бъдеще. Затова аз от все сърце ви пожелавам здраве, трудолюбие, постоянство и сериозност в студентския ви живот, за да завършите с успех та да се посветите с голяма подготовка в самоот-

вержена и достойна служба на нашия добър, трудолюбив, честен и доблестен народ.

Драги студенти, наистина, заслужава да полагате всички усилия, да се готвите, да калявате характера си и да събирате знания, за да се отдадете на всеотдайна служба на такъв прекрасен народ. Според нашето християнско убеждение вие се готвите за най-благородното народополезно служение — *да се грижите за народната душа, за нейното спасение и за земното благоденствие на народа.* И патронът на вашия университет св. Климент Охридски ви дава боговдъхновен пример за такава всестранна народна служба. Той се трудеше като пастир, учител и просветител еднакво както за спасението на душите чрез Христовото евангелие, така и за културното и стопанско издигане на народа чрез наука и просвета. Като сочеше пътя към Царството небесно, той едновременно подготвяше народа и към земно благополучие с благовестието на идеа за царството на Бога и Неговата правда на земята.

Светата ни Църква призовава и вас, бъдещите пастири на българския народ, да следвате тоя пример и завет на св. Климента Охридски и върху тая благодатна основа да изграждате с апостолско вдъхновение засилването на вярата и благочестието у народа и укрепването на неговото преуспяване в братство, свобода, патриотизъм и трудов ентусиазъм

Св. Синод възхвали бригадирското движение и призова православния български народ да го подкрепи. Родното свещенство взе похвално участие в това движение и даде на народа славен пример за подражание. Радвам се, че и вие богословите — професори и студенти не останахте назад в това отношение. Продължавайте да бъдете участници и вдъхновители на тоя жертвен трудов подвиг за изграждане благоденствието на народа и издигане стандарта на живота у нас, та бързо да догоним и заминем, както пожела г. Илиев, по-напредналите от нас народи.

Уважаемият Директор на изповеданията, пълномощният министър г. Илиев, добре припомни изявленията на Министър-Председателя и вожд на българския народ Георги Димитров, направени в Рилския манастир, с които той възхвали заслугите на народната ни Църква през миналото и пожела и сега да я вижда с народа в служба на република България.

Аз бих искал да спомня и за паметната среща на Св. Синод с г. Министър-Председателя във Враня. Там присъствуваше и г. Илиев. Министър-Председателят изказа желание да имаме във всички села и градове хубави храмове, прочувствени служби, добри певци и *просветени служители на Църквата.* Той ни даде уверение, че Правителството ще дава нужната материална и морална подкрепа на Църквата ни, за да изпълнява своята мисия, стига тя да работи в духа на новото време. На тая среща се реши съдбата и на вашия факултет. Народният вожд обеща да се отмени отделянето на Богословския факултет от Държавния университет, предвидено в проекта за висшето образование, приет вече на първо четене. Тук в скоби искам да ви кажа това, което не знаете, а именно: че за да се приведе в изпълнение това обещание и да остане Богословския факултет при университета, това се дължи изключително на бързата и навременна енергична намяса на г. Илиев, тъй като неочаквано за нас, законопроектът за висшето образование бе разгледан и приет окончателно на следния ден от Великото народно събрание.

Г. Министър-Председателят напълно изпълнява обещанието си за подкрепа на Църквата. Във форма на субсидии държавата отпусна всички нужни кредити за издържката на Църквата и всичките други улеснения, за да може Църквата да върши своето народополезно дело.

Радвам се, че г. Директорът на изповеданията ви даде сега и уверението, че вие, студентите по богословие, нямате никакво основание да бъдете песимисти за своето бъдеще като богослови, *защото вие, и като служители на Църквата, ще имате широко поле за работа и ще се радвате на подкрепата на държавата, както и другите народни служители.* Той ви обеща, че ще ви се даде възможност да имате и допълнителна специалност.

Срещу това внимание и подкрепа от страна на държавата и народното Правителство и ние, служителите на Църквата, *имаме дълг да даваме усърдно, лоялно и делово всичката своя подкрепа и съдействие за постигане на техните усилия и почини за бързото изграждане благоденствието на народа.*

Прочее драги студенти богослови, грижете се с всяко трудолюбие и усърдие за великото бъдеще, което ви очаква в работа на църковно-народната нива за благото народно. Заветът на нашата народна Църква е *православие и славянство.* Следвайте тоя завет на св. Климента Охридски, на св. Ивана Рилски, на Паисия Хилендарски, на Екзарха Йосифа и гответе се за славното поприще да пазите нашето свето православие в чистота и неприкосновеност и да укрепваме славянската солидарност за общо славянско преуспяване и за траен мир в света.

С тия пожелания Негово Високопреосвещенство преложи наздравица за Министър-Председателя, Подпредседателя на Министерския съвет и Министър на външните работи г. Васил Коларов, Правителствения синклит и за Директора на изповеданията г. Илиев.

† *ПЛОВДИВСКИ КИРИЛ*

ГОСТИ НА РУСКАТА ЦЪРКВА

III

Юбилейното тържество

Празненството по петстотингодишния юбилей на руската църковна автокефалия се откри в Богоявленския патриаршески събор на 8 юли в ч. 11 с внушителна тържественост. Тук се събраха всички делегации. Посрещането им стана строго протоколно. Трябва да се отбележи, че както в този случай, тъй и във всички други случаи на общи посещения, бе следван много изискан протокол при образцов ред, всекиму бе отдавана дължимата чест. Делегациите биваха посрещани пред църквата или учреждението, което посещаваха, с топла сърдечност биваха приветствувани и подире, с голяма почтителност биваха повеждани на отредените им места. Тъй бяха посрещнати и пред патриаршеската катедрала, гдето се бе натрупало голямо множество народ. За всички тия люде нямаше вече място в просторната катедрала, която бе претъпкана от благочестиви богомолци.

Красива картина представляваха парадно облечените милиционери в бели кители с червени колани и пагони, които пазеха ред пред църквата. Очевидно и най малките подробности бяха предвидени и пресметнати, за да няма никакво смущение или досадна бъркотия.

В патриаршеския събор владееше съвършен ред при необикновен блясък на празнична тържественост. Самият събор представлява зрелище на архитектурна и художествена красота, обсипана с богатство и окъпана в светлина. Клир и богомолци бяха обзети от настроението на празника. Това придаваше на цялата картина одухотворена сериозност.

И сред тая почти отвъдна — неземна — обстановка, при празнично биене на камбаните, гръмва приветствието на грамадния съборен хор: „От восток солнца до запад..." Тъй биват посрещани всички делегации — една подир друга, според старшинство и важност. Но всяка делегация можа да почувствува почтителното внимание на гостолюбивите хазяи; дори всеки отделен член на делегациите непрестанно бе приласкаван от братолюбиво уважение.

Точно в ч. 11 Негово Светейшество произнесе слово, с което откри юбилейното празненство. Това слово произведе силно впечатление със своята дълбочина, изразителна яснота и красота. Светейшият патриарх всякога говори кратко; може би когато иска най-много да каже и когато всъщност най-много казва, речта му е кратка. Това е една характерност на неговото слово — едва ли не най-трудно достижимата. Защото да се говори дълго, за да се изрази една мисъл, е признак на безпомощност. Обикновено така говорят ония, които са лишени от дара на дълбоките прозрения и на ясните и непосредствени изказвания. Талантливият художник проличава в простите линии на четката.

. . . . . .

Светейшият каза: „Тоя празник ние разбираме като благодарност Богу за Неговите велики благодеяния, явени на Руската църква през цялото време на нейното съществуване. Руският народ над всички блага и съкровища на света е почитал Божествения дар на православната вяра, и в служението си Богу и на Неговата Църква е виждал заповядан нему подвиг. Той благоговейно се е покланял пред подвизите и трудовете на св. Божии угодници, с търпение е понасял изпращаните му изпитания, уповавал се е на помощта и застъпничеството на тия свои небесни покровители".

Тъй говори Светейшият Патриарх с дълбок глас, в който звучи съкровена обич към собствения руски народ, а всички се вълнуват от просто изказваните безсъмнени истини. Не опази ли тоя велик народ православната вяра в чистота и светост през всички изпитни на многовековното свое минало? Из средата му възсияха богопредани люде и св Божии угодници, които ревностно пазиха св. Православие и го съхраниха в свещения кивот на Руската църква цяло и свето.

А когато преди 500 години се направи чрез Флорентийската уния един голям опит да се отклони Православната църква от нейния апостолски път, и тоя опит стигна с влиянието си до Москва, Руската църква въстана с всичката си ревност по Христовата истина в защита на св. Православие. Подире пък тая същата Църква бе твърдината на всеправославното вярване и упование.

Оценявайки голямото значение на факта, че православните църкви с обич са се отзовали на поканата да участвуват в радостта на Руската църква, Негово Светейшество продължи; „Извънредно драго и приятно ни е такова общение между православните църкви, понеже в това общение се проявява силата Божия, и ние виждаме, че Христос е сред нас, според Неговото неложно обещание: „дето са двама или трима събрани в Мое име, тук съм посред тях!" Как да се не възползуваме от това братско общение, та съборно да обсъдим тия въпроси, които еднакво вълнуват всичките наши православни църкви?"

И тук интимният мълчалив отглас на всекиго от слушателите ще да е бил еднакъв: какъв рядък случай е това юбилейно празненство за братско общение в обич, в църковна мисъл и в грижа за Вселенската православна църква! Кога поместните православни църкви са се събирали за общо разглеждане поне на някои въпроси, които животът поставя и по които благото на Църквата настоятелно търси разрешение? Век след век минават, а единството на Вселенската православна църква губи реалната си сила. Нима не е болезнено укорна вярната констатация, че представителите на поместните православни църкви досега са се срещали само на неправославни междуцърковни конференции, вместо преди всичко—в собствената си православна църковна ограда? Рояк от нерадостни мисли за близкото и далечно минало и светли надежди за бъдещето буди топлото слово на Неговото Светейшество. А у нас, в България, всякога се е вярвало, че само Руската църква може дейно да обедини в морално единство останалите по-малки православни църкви и да даде нова жизненост на вселенското православно съзнание.

След това бе отслужен молебен от Негово Светейшество в съслужение с много архиереи и свещеници. Патриаршеският смесен хор, в състав от около 160 души, огласяше събора с прекрасни песнопения. Още при тоя пръв и изряден случай всички бяхме възхитени от високите художествени достойнства на големия и могъщ хор, който, по-късно, във внушителния размах на неподражаемо изпълнение, разкри пълнотата на съвършената руска църковна музика.

Общото впечатление от църковното тържество по случай 500-годишния юбилей на руската църковна автокефалия съвсем накратко може да се изрази така: дълбока молитвеност, грандиозност и блясък.

След това в дома на Негово Светейшество се състоя прием, който мина в атмосферата на голяма сърдечност. Тук домакините и чуждите представители имаха възможност да влязат в по-близко общение.

На 8 юли сл. обяд. в часа 5, в църквата *„Св. Възкресение"*, която е в Московското предградие *Сокълники*, се състоя тържествено събрание, посветено на юбилейните тържества по случай 500-годишнината от автокефалията на Руската православна църква. Тържественото събрание се откри с общо изпяване на молитвата „Царю Небесни", след което Негово Светейшество Московският и Всеруски Патриарх Алексий произнесе реч, в която между другото каза:

„И така, тая година ние празнуваме 500-летието на автокефалията на Руската православна църква, за която 1448 г. бе знаменателна година: от това време тя започна самостоятелно да поставя русийските митрополити, избирани и посвещавани от събора на руските иерарси. И пръв от руските избраници е бил св. Иона, който е носил титлата Митрополит Киевски и на цяла Русия; а неговите приемници се наричали вече — Московски и на цяла Русия".

„Трябва да се отбележи, че в първо време зависимостта на Руската църква от Цариград е носила особен характер, и, може да се каже, че се ограничавала само с това, дето Цариградският патриарх посвещавал за Руската църква митрополит, предоставяйки му самостоятелно управление на Руската църква, според каноните на Вселенската църква".

„Трябва да се каже, че Руската църква още в първите години на своето съществуване е имала и по-големи права; имала всички канонически условия не само за широка автономия, но и за автокефалия".

„Едновременно с нарастване мощта на Руската държава растяла и укрепвала властта на Всеруския митрополит и узрявала нуждата не само Руската църква да бъде възглавявана от руски по произхождение митрополит, но да има също така и правото да го постави независимо от Цариградския патриарх, а чрез събора на руските епископи.

Последният изпратен от Гърция митрополит бил гъркът Исидор, който измени на православието и прие унията с Римската църква; по тоя начин той е бил по-скоро легат на папа Евгений IV, отколкото пратеник на Цариградския патриаршески престол.

Самият факт, че избраният в Москва за митрополит епископ Рязански Иона в Цариград не е бил назначен за митрополит, а е трябвало да се завърне в Москва само в свитата на новоназначения митрополит Исидор, било оскръбление не само за великия княз Василий Василиевич, но и за цялата Руска църква. . ."

Митрополит Исидор, обаче, като главен деятел на Флорентийския събор и ревностен поддръжник на унията, бил сметнат в Москва за изменник на Православието, особено когато в неделя на 19 март 1441 г., в *Успенския събор*, поменал не Цариградския патриарх Йосиф, а Римския папа Евгений, и били прочетени от амвона грамотата на VIII ия събор и акта за съединение на Руската православна църква с Римската църква. Великият княз бързо свикал събор в Москва, който осъдил Исидора и го свалил.

В 1448 г. Рязанският митрополит Иона станал митрополит на цяла Русия. От това време започва пълната независимост на Руската църква от Цариградската църква. Но и след установяването на Руската автокефалия, връзката с Гръцката църква не е била прекъсната. Това братско общение запазвало единството на Църквата.

„Изповядваме непостижимите, но благи и промислителни съдби Божии за Руската църква, която сега празнува 500-годишнината на своето свободно битие, и се радваме, че в тържеството ни участвуват и едноверните Православни църкви в лицето на пристигналите техни предстоятели и спътници-представители.

Съжаляваме, че благочестивите представители на древните велики източни църкви, поради скръбни обстоятелства, които постигнаха техните страни и ги лишиха от свобода на движение и действие, не са могли да пристигнат тук и да бъдат, както това бе в 1945 г., наши възлюбени гости".

Негово Светейшество отправи приветствия от името на Руската православна църква към гостите и отбеляза със съжаление и едно твърде скръбно явление. Стремежът на Руската църква да поддържа най-близки братолюбни връзки с едноверните църкви неправилно се разбира от някои, които в това виждат желание да бъдат подчинени братските църкви на влиянието, ръководството и владичеството на Руската църква.

„Ако не трябва да се удивляваме на това, че враговете на Православието, от една страна, и враговете на руския народ, от друга, усърдно съчиняват подобни лъжи за нас и за Руската църква, то, във всеки случай, удивително е, че на влиянието на тези нездрави и лъжливи измислици се поддават и други приятелски нам църковни деятели, сякаш закривайки очи пред всеизвестния факт за лъжливостта и тенденциозността на огромна част от европейската и задокеанска преса, в която се разработват тези измислици.

Руската църква остава неизменно вярна на своите отцепредани начала да пази строго Православието; да възпитава своите чеда в дух на преданост към правилата и църковните устави; да страни от всяко нецърковно влияние, и поради това не може да има никакво съмнение, че тя, Руската църква, при никакви условия не ще се стреми властно да действува в странична за нея, макар и братска област. Нека да благодарим на Бога, Който ни дарява радостта на общението; нека се възползуваме от това общение за благото на нашите църкви, за благото на единната Православна църква. Нека да бъдем твърди в своето изповедание и никакви козни на враговете на мира да не разколебаят нашия мир.

Господ да благослови в мир, духовна радост и братолюбиво общение да извършим нашия църковен празник за слава Божия и на Неговата св. Църква".

Речта на Негово Светейшество произведе силно впечатление на всички присъствуващи. Като не говорим за нейните високи външни и вътрешни достойнства, трябва да спрем вниманието си главно на два подчертани момента:

1. За отношенията с Цариградската гръцка патриаршия в отколешното минало не се говори с огорчение. Напротив, особено се изтъква, че Руската църква всякога е тачила своя съюз с Гръцката църква и в морален смисъл продължила е да го поддържа до ново време.

2. Руската православна църква, макар и да е най-голямата от всички останали православни църкви, е чужда на всяка мисъл да господствува над тях и да ги лишава от тяхната вътрешна свобода. Само враговете на Руската църква се опитват да внушават измислицата, че тя иска да ги подчини на своето влияние, ръководство и господство.

Втори произнесе реч Председателят на Съвета по делата на Руската православна църква при Министерския съвет на СССР *Георги Григориевич Карпов*, който от името на Правителството поднесе приветствия. Тая реч е твърде интересна, понеже хвърля светлина

върху отношенията между Държавата и Църквата в Съветския съюз и подчертава принципа на свободата на Църквата да урежда своя вътрешен живот, а в същото време засяга въпроса, на който се спря Светейшият патриарх — за църковната и национална независимост на Православните автокефални църкви. Поради особената важност на тая реч предаваме я изцяло:

„Уважаеми Архипастири и Пастири,

Позволете ми от името на Правителството на Съветския съюз да приветствувам това Високо събрание, поканено по случай празнуването 500-годишното автокефално съществуване на Руската православна църква.

Правителството ми поръча също така да предам приветствия и най-добри пожелания на досточтимите първоиерарси на автокефалните църкви и на техните уважаеми съпътници, пристигнали от разни страни за църковните тържества на Руската православна църква, и на народите от тия страни, църквите на които са представени на тоя юбилей.

След като се осведоми чрез Московския и на цяла Русия патриарх за желанието на Руската православна църква да ознаменува 500-годишнината на нейната автокефалия с църковни тържества и да покани на тях всички останали Православни църкви, Правителството на Съветския съюз благожелателно се отнесе към това пожелание и предостави пълна възможност за неговото безпрепятствено осъществяване.

В Съветския съюз преди 30 години по воля на народа Църквата е отделена от Държавата и се ползува с пълна свобода в своя вътрешноцърковен живот, а установените взаимоотношения между Църквата и Държавата са напълно нормални, благодарение на ненамесата на Църквата в политическата дейност на Държавата, и от друга страна, ненамесата на Държавата в вътрешноцърковната дейност.

Широкото представителство на тези църковни тържества от страна на Православните църкви в света е изтъкнато събитие не само за Руската, но и за Вселенската православна църква.

Наистина, главите на някои древни гръцки църкви — едни по независящи от тях причини, вследствие на извънредните събития в Палестина, други по съображения от страничен, нецърковен характер, — не дойдоха на тържествата. Все пак присъствието на главите и делегациите на повечето от автокефалните православни църкви, които представляват подавляващето мнозинство на православните вярующи в света, позволява да се говори, че Вселенското Православие е представено на тържествата на Руската православна църква.

Вселенската православна църква, за разлика от други вероизповедни общности, е построена на съборни начала, състои се от самостойни, автокефални, национални църкви, които в продължение на своята история строго са пазили църковната си и национална независимост.

Сред Православните църкви, представени на това Високо събрание, присъствуват Православните църкви на всички страни, в които народите по своя свободна воля са установили нов обществен и политически ред, който обезпечава тяхното бързо и успешно материално и духовно развитие.

Отрадно е да се отбележи, че Православните църкви във всички тия страни поддържат новия ред, като не се поддават на разнообразните външни опити да се разколебае заетата от тях позиция.

В наши дни, когато светът се е разделил на два лагера, с пълно основание може да се каже, че само в СССР и в страните на новата демокрация, гдето Църквата не е стеснявана от Държавата, тя може свободно да строи своя живот вътре в страната и да има общение с църквите на другите страни.

Позволете да изразя пожелания и увереност, че това събрание, посветено на тържествата на Руската православна църква, ще послужи за по-нататъшното развитие и укрепване на дружествените връзки между Православните църкви в света".

Последователно поднесоха поздравления и водачите на делегациите:

Тиатирският митрополит Герман, екзарх на Цариградския патриарх за Западна Европа, поднесе поздравления от името на Цариградския патриарх и в общи думи изрази радостта на Великата църква по случай 500-годишния юбилей на руската църковна автокефалия. Тя е щастлива, че е дала на руския народ християнската вяра и се радва, че тая вяра е запазена.

Еммеският митрополит Александър от името на Антиохийския патриарх *Александър III*, който въпреки желанието си не е могъл да дойде поради старост (на възраст е над 80 години) и военните действия в Палестина, поздрави Светейши Алексия с 500-годишния юбилей на руската църковна автокефалия и изрази благопожелания за напредъка и успеха на Руската православна църква чрез благодатта на Св. Дух.

Светейшият Калистрат, патриарх католикос на Грузия, поднесе топли привети от страна на Грузинската православна църква, най-близка по съседство и сърдечна преданост до Руската църква.

Сръбският патриарх Гаврило говори на сръбски език. Между другото каза: „Сръбската православна църква е в непоколебима вярност към Руската православна църква и я поздравлява по случай 500-годишния юбилей с братска обич, която никога не е секвала сред сръбския народ. Сръбската църква се моли за щастието на цялото човечество. Но нашите две църкви и нашите два братски народа са неразлъчно свързани с най-тесни връзки, които в миналото бяха и сега са яки и никакви вражески сили не ще могат да ги разкъсат. Ние и сега сме с надежди в руския народ.

Ние сме малък народ и сме претеглили повече от другите народи, особено през последната война. Много сърби бяха убити — над 800,000 — заради православната си вяра и сръбската си народност. Загинаха много православни свещеници и пет архиереи. От ужаса на военната окупация и на фашисткия гнет ни освободи Червената армия.

Ние изразяваме благодарността на Великата руска армия, задето и нас освободи, както и други народи. Бъдете тълкуватели на тая наша благодарност пред Съветското правителство и пред цялото духовенство на Руската православна църква.

Негово Светейшество Гаврило завърши с молитва Бог да благослови с добър успех Всеправославното съвещание.

Румънският патриарх Юстиниян поднесе поздравления от името на Румънската православна църква. Той каза, че румънският народ с искрена радост взима участие и в тоя голям празник на Руската православна църква и за това изпрати специална делегация (представя членовете ѝ поименно), която да даде израз на тая радост и в същото време да представи благодарността на румънския народ за освобождението му от германско угнетение.

В сегашното кръстовище на времето, когато се извършват дълбоки социални промени, човечеството повече от друг път очаква от Църквата да вземе участие в преустройството на живота. Църквата може много да стори за подобрение на мисълта и на сърцето на човеците и за осъществяване на международното братство.

На Негово Светейшество патриарха Алексия той поднесе особени привети, изтъквайки изключителната големина на неговата личност и историческата важност на неговото дело за сближение, сътрудничество и единство на православните църкви. Завърши с поздравления и благопожелания за успеха на Руската православна църква.

Бившият Български Екзарх Стефан произнесе приветствено слово от името на Българската православна църква, в което направи обстоен исторически обзор върху живота на Руската православна църква от самото й начало, спря се на паметната година 1448, в която тя стана автокефална, изтъкна две велики качества на Руската църква: смирение и жертвеност. Поради тия качества тя не се е ползувала от своите преимущества за хегемония в православния свят. Тя всякога е помагала на останалите православни църкви. Накрай той поднесе привети и благопожелания от свое име и от името на Св. Синод на Българската православна църква.

След това поднесоха поздравления:

Архиепископ Белостокский и Бельский *Тимотей* — от името на Полската православна църква; епископ Корчанский *Паисий* — от името на Албанската православна църква; католикосът-патриарх на всички арменци Георг VI — от името на Арменогрегорянската църква

Съгласно дневния ред, академичен доклад за 500-годишнината от прогласяване на руската църковна автокефалия направи доцентът от Московската духовна академия *Николай Иванович Муравьов.* Тоя доклад е отпечатан в особена брошура под заглавие „Пятисотлетний юбилей автокефалии Святой Русской Православной Церкви" (Москва, 1948, стр. 43) и представлява ценно научно-популярно изложение на въпроса.

Накрай от името на Руската църква и на всички чуждестранни църковни делегации бе отправена поздравителна телеграма на председателя на Министерския съвет на СССР генералисимус Йосиф Висарионович Сталин със следното съдържание:

„В знаменателния ден, когато тържествено се открива църковното празнуване 500-годишнината на автокефалията на Руската православна църква, от нейна страна и на пристигналите на това тържество високи делегации на църквите Цариградска, Антиохийска, Грузинска, Сръбска, Румънска, Българска, Елладска, Полска, Албанска и Арменска пращам Ви, високочтими Йосиф Висарионович и на възглавяваното от Вас Правителство сърдечно приветствие и горещо пожелание за многолетно здраве и неоскъдни успехи във великите Ви трудове за благото на народите на Съветския съюз и в името на мира за всички народи в света.

Патриарх Московски и на цяла Русия Алексий".

С това се приключи първият ден от официалното тържествено честуване 500-годишнината от прогласяването на руската църковна автокефалия. Трябва да се изтъкне, че тържеството във всяко отношение бе на голяма висота и за всякога ще остане незабравим случай на общение между православните църкви в любовта на великия Пастиреначалник.

ХРИСТИЯНСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ КАТО ОСНОВА НА ГРАЖДАНСКО ВЪЗПИТАНИЕ

Празникът „Въведение на св. Дева Мария в храма" е бил и винаги ще бъде повод за размисъл върху *значението* на религиозното възпитание, както от страна на семейството, така и от страна на Църквата. Защото скромното, трудещо се и свето семейство — отначало на Иоаким и Анна с Дева Мария, а после на самата Дева Мария и Иисуса заедно с Йосифа — представя през вековете най-добре *силата* на това възпитание и неговото голямо значение за духовния (а чрез него — и за материалния) прогрес на цялото човечество.

Вярно на великите религиозно-нравствени идеали и надежди на своя наистина избран от Провидението народ, светото семейство в Назарет живее с вярата в очаквания Месия. Той ще освободи Израиля от чуждото потисничество. И Той ще направи от него свет народ — вдъхновител на невиждани устреми за борба с греха и неправдата, за истински и вечен мир, за почит и безсмъртие между другите народи.

Така Назарет и светото семейство стават *люлката* и *идеалът* на християнското семейство. А вярата в Бога, неуклонното изпълнение на длъжностите си и твърдото пренасяне на страданията са и днес душата и животът на християнското възпитание. Някои съзнателно или несъзнателно могат да си затварят очите пред неговото истинско влияние върху безбройно много водачи на човечеството по пътя на неговия духовен и материален възход. Те, обаче, със своя най-важен, изначален и категоричен *нравствен закон — „Обичай Бога и ближния си, като самия себе си"* — всякога е било и днес е върховна санкция и здрава основа на истинско прогресивно и гражданско възпитание.

Известно е, че всяко задължение към обществото и държавата почива на тоя именно закон. Защото той е, който изисква от човека да излезе от своето „Аз", от своето себелюбие, и да мисли, да се грижи, да обича и да работи за другите. *Конкретно* днешните християнски родители трябва да умеят да научат децата си да наблюдават и познават околната среда, да уважават и обичат своите съграждани, сънародници и цялото човечество. И това трябва да става, докато те са още малки, дори в маловажни случаи и винаги, колкото е възможно, по-нагледно. Например: още от самото начало по-добре е да кажем на децата, че те трябва да мируват в къщи, защото братчето или сестричето си учат уроците, или ние имаме нужда от почивка, отколкото да ги възпитаваме отвлечено, че те трябва да обичат родителите си, своите братя и сестри. Също така трябва понякога да се напомня на децата, че в същата къща, в която живеем, над или под нас живеят и други хора, които се нуждаят от тишина и почивка. А ето и стари хора, които едвам вървят по улиците или се изкачват по стълбите. Колко е трудно това за тях! Затова пък е лесно да извикаме у децата съчувствие към тях, за да се затекат и да им помогнат. Кажете също, че момчето на съседите е тежко болно, затова идва лекарят и затова то трябва да пази тишина. Детското сърце е тъй-чувствително и така лесно възприемливо за доброто! Съвсем не е мъчно детето да се научи да вижда неволята и нуждата на другите, за да бъде готово да им помогне и дори да се жертвува за тях.

А колко много хора всеки ден се срещат с нас или минават покрай нас. Децата трябва да се научат да ги познават отблизу. Напр., това е хлебярт, който ей-там

живее и трябва много рано да става, за да приготви и опече хляб за всички. Онзи пък е старият шивач, който още измъчва очите си, за да ни ушие нови дрехи или да поправи старите. А тези там са земеделецът, кооператорът, учителят, лекарят, съдията, свещеникът и т. н. Ние трябва да разкажем на децата за голямата *полза,* която принасят всички тези хора на всекиго от нас, на обществото и страната, на нашата църковна енория. Тогава и те ще се научат да гледат с други очи на хората. Тогава и те ще знаят да отдават дължимата им почит и любов.

Вечер пък, когато се прибере бащата, може да стане дума за местния или околийски народен съвет, за техните членове или председатели. Защо да не се каже тогава на нашите синове и дъщери, че определени хора се грижат за нуждите и интересите на всички, на общината и страната? Тогава ще се обясни на тях, че благодарение на тези хора има ред и жилища, улици и пътища, за бедните — хляб и дърва, а за болните — лекар и лекарства. В тоя ред на мисли трябва да се подчертае пред децата още, каква голяма *чест* е да се грижи човек за нуждите и интересите на своите съграждани. По този начин ние можем да покажем на нашите синове и дъщери нагледно, колко е важен общественият и граждански дълг, който се състои в това — човек да мисли и да се грижи за другите, да ги уважава и да ги обича. Тук много лесно ние можем да посочим връзките между града и селото, между общината и околията, както и нуждата от съвестно и навременно изплащане на данъците и налозите в полза на държавата, за да може и тя да се грижи за доброто на отделния човек.

Най-после ние, християнските родители, още едно не бива да забравяме. Ако искаме да бъдем в това отношение истински водачи на своите деца, то трябва да се погрижим самите ние да имаме верен и дълбок поглед за живота и дейността на обществото и държавата. Самите ние трябва да схващаме правилно и да изпълняваме добросъвестно своите собствени задължения като граждани. Ние не трябва да се затваряме в тесния кръг само на своето семейство и домакинство. Ние, като християни, сами трябва да се грижим и за нуждите и интересите на нашите ближни, както и да се притичаме на помощ в техните неволи, като влагаме във всичко това своето сърце, своя разум и своята добра воля.

Наистина, днес — след ужасните и разрушителни войни — животът съвсем не е лесен. Тежки задачи са поставени пред всекиго от нас и пред целия народ. Ако обаче тези задачи се схващат правилно и изпълняват добросъвестно от всички, тогава може да се очаква истински напредък и благоденствие пак за всички. От друга страна животът възлага големи надежди и върху нашите деца. Това означава, че и от нас, особено от нашето правилно християнско възпитание, зависи твърде много, за да поставим чрез него такава именно здрава основа на нашето гражданско възпитание, върху която може и трябва да бъде изградено тяхното лично щастие и общо благоденствие.

Прот. Хр. Димитров

СЕМЕЙСТВОТО — ОГНИЩЕ НА ДОБРОДЕТЕЛИ

През своето земно съществуване човек се намира в най-различни връзки и отношения с обкръжаващата го среда. Най-естествени, дълбоки и от най-голямо значение за целокупния му живот са неговите връзки със семейството, в което се е родил и израсъл. Колко радости, надежди и възторзи, колко светли възпоминания изникват у нас при спомена за нашето детство и юношество; колко умиление и нежност нахлуват в сърцето ни при мисълта за нашето семейство! С какъв унес, с какво благоговение прелистваме книгата на живота си от своите най-ранни години! Семейството властно и неотразимо е легнало и лежи в съзнанието и волята на всички ни. Дори и този, който е прекарал в бащиния си дом години на нищета и несгоди, на бедствия и страдания, на душевни и физически терзания, и той пази в душата си образа на своето семейство с чувство на особена благодарност и признателност. Писатели и поети са били най-искрени, когато са изливали своите чувства в творби за бащин дом и огнище, за родна стряха, семейство, майка, баща. Не показва ли всичко това, че в семейството като институция, като естествена среда за развитие на човека, има нещо божествено, нещо свише дадено? Св. Библия ни говори за семейството още в първите си страници. И навсякъде в нея семейството е благословено от Бога общуване на хората и се ползува с особена Божия закрила, с Божие попечителство.

Човек се ражда в семейството и отраства в него. Това обстоятелство има съдбоносно значение за целия му живот. Всеки от нас е оформил в значителна степен себе си, своя духовно-нравствен образ, преди всичко в семейството. Това е станало по два пътя: по пътя на унаследяването и по пътя на придобиването на духовни и физически качества. Житията на светиите и животът на св. отци ни дават изобилни примери за голямото влияние на семейството върху възрастващите. Биографиите на гениалните представители на човешката мисъл ни говорят за безспорното значение на семейната среда в развитието на човека.

Щом това е така, всички грижи за семейството са оправдани. Оправдана е и грижата на Църквата за нравствено издигнато и пропито с здрав християнски дух и традиции семейство. По думите на ап. Павла всяко християнско семейство е *домашна църква* (I Кор. 16:19). Спрямо тази домашна църква има грижи и дълг преди всичко духовният пастир. Той бди да не угасне в нея кандилотъ на вярата. Духовният пастир просвещава семейството със светлината на Христовите истини, наставлява го в пътя на спасителната Христова вяра и му преподава силата на благодатните Божии дарове. Той се грижи неотклонно за възрастването и укрепяването на тази домашна църква. По този начин християнското семейство е в дейна спасителна връзка с живото тяло на св. Христова Църква, с чийто дух и здрави традиции непрестанно се закърмява. Всичко това създава благоприятна атмосфера, в която членовете на семейството се обогатяват и приобщават с високите християнски добродетели.

Тук изникват задълженията на по-възрастните членове на семейството — на бащата и майката, особено на майката, тази весталка на семейното огнище и жрица в храма на семейната добродетелност и чистота. Нежното майчино сърце, преизпълнено с грижа и любов, води кротко, неусетно и естествено по светлите пътеки на вечната и всеобемна Христова любов, извор на всяка добродетел. Майката бди да се спазват всички изисквания на църковната традиция. Със своята жертвена готовност тя буди у челядта си благородните чувства на

признателност, на привързаност към истина и правда, на воля за добро. От колко падения и злочестини е спасявал кроткият образ на добродетелната майка или дори споменът за този образ! Него носи всеки от нас до последното си издихание в най-съкровеното и чисто кътче на сърцето си.

Когато се говори за обнова, за духовно-нравствено издигане на обществото, нашият поглед неволно се отправя към семейството. Закърмено ли е семейството с високи човешки и граждански добродетели, пламти ли в него огъня на вярата в Христа, обхванато ли е то от великата Христова любов, ние можем да бъдем сигурни, че добродетелността ще бъде ясно подчертан белег и на обществения живот. Христовото учение е неизчерпаем извор и съкровищница на най-висши добродетели. Християнското семейство трябва да бъде тяхно огнище. Ето задачата и грижите на Църквата, ето благородното и свято задължение на духовните пастири

И. В.

РЕЛИГИЯ И НАРОДЕН БИТ

ВЕЛИКАТА АРХАНГЕЛСКА ЗАДУШНИЦА

Според учението на св. Църква всичко съществуващо — цялото битие: небе, земя, човекът, тварите и пр. са дело на Бога — Творец.

А в реда на Божиите творения на първо място стои невидимият свят, ангелите, безплътните сили, след това бил създаден целият останал видим свят. Последен от всички Божии творения бил създаден човекът, който е най-висше земно творение. А от небесните създания най-висши са ангелите. Затова и справедливо забелязва псалмопевецът св. цар Давид, че чозек е създаден от Бога с много малка разлика от ангелите:

— „Що е човек, та го помниш, и син човечески, та го спохождаш?“ — И отговаря: — „Понизил си го с малко нещо спроти ангелите: със слава и чест си го увенчал; поставил си го владетел над делата на Твоите ръце; всичко си покорил под нозете му“ (Пс. 8:5—10).

И тъй ангелите, които са безплътни духове и сили, са Божии създания, но по-висши от човека.

В св. Писание са посочени някои от по-важните качества и служебни прояви на ангелите: Те са от Бога създадени (Неем. 9:6; Кол. 1:16); покланят се Богу (Фил. 2:9—11; Евр. 1:6) ангелите са служебни духове (З. Цар. 19:15, Пс. 68:17; Лук. 16:21); по Божие благоволение ангелите съобщават на хората Неговата свята воля (Дан. 8:16, 17; 9:12—23: 2; 13, 30; Откр. 1:1). Ангелите са изпълнители на Божиите всеспаведливи присъди (2. Цар. 24:16; Деян. 12:2; Откр. 16:1); ангелите възвестили както Христовото раждане, тъй и Неговото светло Възкресение; те ще възвестят и величественото Христово второ пришествие (Мат. 1:20; Лук. 24:23; 2. Сол. 1:7).

Освен това, според учението на св. Църква, всички хора са предадени от Бога в ръцете на ангелите и всеки човек си има свой ангел-пазител (Пс. 34:7, 91; Дан. 6:22; Мат. 18:10).

Всички ангели, обаче, не са еднакви по имена, по достоинство и служене.

Освен Серафимите, за които говори прор. Исаия (6:2 и нат.), има и други *ангели*, наречени *Архангели*, *Херувими*, *Сили*, *Власти* и др. (1 Сол. 4:16, 1 Петр. 3:22).

Докато ангелите са безплътни сили, човек е същество двусъставно — състои се от тяло и душа. Бог първом взел пръст и направил тялото на първия човек, а след това вдъхнал в лицето му дихание за живот, и тъй човек станал *„душа жива“* (Бит. 2:7). Затова и след смъртния час на човека, учи Св. Писание — „Ще се върне пръстта в земята, каквото си е била; а духът ще се върне при Бога, Който го и дал“ (Екл. 12:7).

Ето над тези въпроси най-много се замисля благочестивият християнин в деня на великата Архангелска задушница, като отправя топъл взор към Бога, Който е Дух (Иоан. 4:24), към небесния чист ангелски мир и към преселилите се от нас скъпи наши покойници, за да изпросим от Всеподателя Бога прощка за всички техни волни или неволни, съзнателни или несъзнателни, с дяло или със слово, прегрешения и засели душите им в светлите небесни селения, гдето пребивават всички праведници, начело с патриарсите Авраама, Исаака и Йакова, обкръжени от светлите ангелски ликове, и гдето няма „болѣзнь, ни печаль, ни воздихание, но жизнь безконечная!“

Затова и, според учението на св. Църква, великата Архангелска задушница е предимно ден за преселилите се души на наши близки и време, през което и се дава възможност на нас, живите, да изпросим от Бога милост за тях и да бъде подобрено тяхното отвъдгробно, небесно-духовно битие. Затова на тоя ден се отслужва в църква св. литургия и се споменават имената на покойниците, за да бъдат „спомнени и в Небесното царство“, защото Кръвта Христова има силата да ни очисти от всякакви грехове (Евр. 7:27; 9:12, 14, 10:10).

Освен това, по примера на древните християни и съгласно църковните традиции, за успокоение душите на починалите, на тоя ден се палят свещи и се раздава варено и подсладено жито, хляб, вино, плодове и др. за „Бог да прости“.

Всичко това има своя дълбок религиозно-мистичен смисъл. Свещи били употребявани в църковните събрания още през времето на св. апостоли (Деян. 20:8) и вече двадесет века църковен живот християните употребяват свещите в богослужението, като това палене има следното значение: напомнят на християните, че те трябва да пребивават в светлина и делата им тъй да блестят пред човеците, та като ги видят, да прославят Небесния Отец (Лук. 10:2).

И както свещта носи светлина и топлина, тъй също и християните, които палят тези свещи, трябва да се възгарят от любов към Бога и любов към човеците. Запалената свещ за нашите скъпи покойници има и това мистично значение — да напомни за добрите дела на покойника и да осветлява неговия път от земята, за да отбегне царството на тъмнината и неговите страшни обитатели.

Житното зърно е също голям символ. Спасителят многократно взема житното зърно като образ в своите беседи и проповеди (Иоан. 12:24). И наистина, че житното зърно е най-големият символ на твърдата християнска вяра, че има след гроба възкресение и задгробен живот: както житното зърно бива заровено в земята, погребано, покрито с бяла снежна покривка и оплакано от дъждовните капки, тъй също и човек отива в гроба, облечен в чисти бели дрехи и измит (Деян. 9:37) по църковните обичаи, за да възкръсне в новата пролет, подобно на житното зърно, при страшното и славно величествено второ Христово пришествие и получи заслужената си награда или присъда за своите дела и своята вяра тук на земята (Мат. 25:31—46).

По такъв начин, като раздават варено и подсладено жито на задушница, християните изповядват категоричното си убеждение и непоколебимата вяра в задгробния живот, а християните и християнките, които получават от житото, хляба и др. и казват „Бог да прости", изпълняват поръченията на светите апостоли — да се молим едни за други (Сол. 1:2). По тоя начин в деня на великата Архангелска задушница пред Божия престол се издигат множество топли, християнски и братски моления, щото Бог да прости всички волни и неволни прегрешения на покойника. И по тоя начин силата на християнското единство, на вярата, надеждата и любовта получават величествена и благодатна проява.

Народните обичаи на задушница се проявяват в голяма мяра на стремеж за правене добро — кòли се курбан, кани се свещеникът да го благослови и се раздава на всички, предимно на бедните, за „Бог да прости". На трапезата, в дома на близките на покойника, се слагат хлябове, гостби, вино и др. Виното е поставено в нарочен съд-стомна — с кръгло и тясно вместилище, наречена к р о н д и р. Когато свещеникът или старейшината в къщи полее за „Бог да прости" вино от крондира, домакинята сбира в шепите си това вино (напомнящо пролятата Христова кръв за прощение прегрешенията на човеците) и пръска това вино по цялата къща, като казва: — „Св. Архангеле, свети Николае и всички светии, помагайте нам! Почитаме ви и ви сечем колач, да се роди жито и ръж и да растне висока чак до тавана. Сега ви тачим с що можем, а до година — с що искаме. Тая година вино в крондир, а до година — в бъчва". След това се разчупва курбана, дава се плешка на свещеника и се раздава от всичкото ядене за „Бог да прости". Верен обаче на своя бит, нашият народ не пропуска и на тоя ден да изпроси от Бога по-голям берекет, като даде вечен покой за умрелите, да даде здраве и щастие на живите.

Нашият народ тачи с дълбок страх св. Архангела Михаила, защото е твърдо убеден, че в последния час той ще дойде, като Божи пратеник, да вземе душата му и и да я отнесе на небесата. Затова и народът ни е сложил второ име на св. Михаила — „Душевадец".

По подобие на това, на Архангеловден имат патронния си празник някои професии, например касапите. Затова и закрилник на тяхната кооперация е „Св. Архангел Михаил".

К. П. Тулешков

СВ. НИКОЛАЙ МИРЛИКИЙСКИ ЧУДОТВОРЕЦ

Зимата у нас изобилствува с църковни и народни празници. А и не може да бъде иначе — след тежките полски трудове — през пролет, лято и есен, нашият народ може само през зимата да си почине. И затова той с пълна готовност посреща всеки нов празник, когато човек си спомня за Бога, Създателя на земята и на всички блага.

Такъв голям църковен и народен празник е и денят на св. Николая Мирликийски, чудотворец, тачен не само от българите, не само от християните, но и от иноверците, главно мохамедани, когото те наричат Айя Никола.

От историята на Църквата ни е известно, че св. Николай се родил в малкия гр. Патара, областта Ликия, Мала Азия, през 280 г. сл. Хр. Възпитан в здрава християнска вяра и благочестие от своите родители, а също и от своя чичо, епископ, Николай бързо възрастнал в благочестието и мъдростта. Още на младини той учудвал християните със своята мъдрост и пламенна вяра. В деня, когато приел монашество, неговият чичо се обърнал към богомолците в храма, като им казал, че скоро ново слънце ще изгрее за православната християнска вяра. И, наистина, думите му се сбъднали. За да проникне по-дълбоко във величието на евангелските мъдрости, Николай се отдалечил за известно време в пустинята, от гдето християните го настоятелно призовали, по Божие внушение, да дойде и заеме с пълно достоинство епископската катедра в гр. Мир, областта Ликия (отгдето иде и името на св. Николая — Мирликийски).

Като епископ св. Николай бил образцов пастир: пословично скромен, общителен и непрестанно полагал грижи за малките Христови братя — затворени, бедни, сираци. На изпаднали в отчаяние той бързал да помогне не само с думи, молитви и съвети, но и с щедра и навременна парична помощ. По такъв начин той спасил един баща и неговите готови за омъжване дъщери. Заради голямата си и силна вяра, праведен живот и благочестие, Бог надарил св. Николая с дар да прави чудеса и той вършил това само за слава Божия. Многократно спасявал пътници в морето от удавяне и корабокрушение.

На Първия вселенски събор св. Николай се проявил като ревностен защитник на православието и смел изобличител на Ариевите заблуди.

Затова и тропарят на св. Николая ни го представя като „правило на вярата и образец на кротост, учител на въздържание", а по св. икони той е представен като архиерей — пастиреначалник, в пълно архиерейско облачение и държащ, като благовестител, светото Евангелие в ръка.

Едно църковно сказание предава, че св. Богородица се явила на сън на християните в Ликия и възложила върху плещите на св. Николая пълно архиерейско облачение в знак, че той е достоен за епископ.

Народните обичаи в деня на св. Николая, или както народът казва на Никулден, са богати и смислени. Два дена преди тоя празник Църквата и народът ни честват паметта на светите Божии угодници св. преподобна Варвара и св. Сава Освещени. И народът ни още от деня на св. Варвара приготвя изобилни гостби, пече постна баница и шаран и ги яде на Никулден. От тук се е получила и народната поговорка:

— Варвара вари, Сава пече, а Никола яде!

На Никулден на трапезата се поставя голям хляб и шаран, печен на фурна плакия, а вътре пълен с орехи и стафиди. Преди да се започне яденето на шарана, най-старият в къщи, или пък някое дете изпяват тропара на св. Николая, прикадяват, а след това разчупват шарана. От главата на шарана се изважда една кръстовидна кост, която майките вземат и зашиват на малките бебета на шапчетата, за да бъде пазено детето от всякакви лошавини. Тъй като главата на шарана съдържа кръст, евреите и мохамеданите не ядат главата на шарана.

След като домакинът разчупи шарана и раздаде на всекиго, като той казва — „Догодина още по-весело", а всички отговарят — „Амин, дай Боже", дохажда редът на домакинята. Тя разчупва хляба, който е на трапезата и раздава на всички. Това се върши от

домакинята, за да я благослови св. Богородица и св. Николай, та да бъде многоплодна, да има много деца.

Половината от питата се оставя неизядена и се поставя на полицата, за да дават от нея на нуждаещите се болни.

След като хапнат от шарана и от хляба, започват да ядат от свареното и подсладено жито. Първи взема старейшината в къщи, като става прав, вдига дясната си ръка, в която има лъжица пълна с жито, и казва:

— „Да даде Господ тъй високи и тъй пълни да бъдат житата. Св. Николай да помага!"

Всички присъствуващи стават, кръстят се и казват: „Амин, дай Боже"!

По тоя начин нашият народ изпросва от Бога година да има голям „берекет" по нивите. По същия начин се благославя и с бъклицата, за да има „берекет" по лозята. Накрай раздават от свареното жито и на домашните птици, за да бъдат здрави и носливи на яйца.

След като се хапне добре, тръгва се по именни дни на Николовци и Никулинкини, които у нашия народ изобилствуват.

Тоя ден е и патронният празник на българските моряци, рибари и търговци, тъй като търговията винаги е била свързана с морските пътища. Всичките отиват, начело с иконата на светителя и със своето знаме, в църква, правят панихида за покойните членове и молебен за живите, а след това манифестират из улиците и сядат на обща, братска трапеза.

К. П. Тулешков

ХРАМ И БОГОСЛУЖЕНИЕ

ГРИЖИ ЗА СВЕЩЕНИТЕ МЕСТА

Християнската религия е религия, която най-много пледира за осъзнаване нашата рол, нашето предназначение, именно — във съвършенствуването (Мат. 5:48). И което е най-важното: това съвършенствуване, според нея, минава през заслугите, през деятелността на човеците един към друг.

Щом това е така, то взаимното почитане и уважение трябва да бъде всякогаш на лице — дори и след смъртта на нашите близки. Затова и апостол Павел наставлява: „Въздайте слава и чест и мир всекиму, който прави добро" (Рим. 2:10), и още: „И тъй, моля преди всичко да се правят просби, молитви, молби, благодарения за всички човеци" (Тим. 2:1) „в всяко време" (Ефес. 6:18 и др.). В тоя смисъл и св. Киприян Картагенски поръчва: „Взаимно да се поменаваме един друг.. навсякъде и всякога да се молим един за друг... И ако някой от нас по-напред си отиде оттук (на небето) по благоволение Божие, да се продължи пред Господа нашата взаимна любов, и да не престава пред милосърдния Отец молитвата за нашите братя". (Epist. LVII ad Cornelium. p. 96, ed. Mavr.).

Ето, всичко това е наложило в християнската църква и особените дни за поменаване на усопшите (за отделните случаи — третият, деветият и четиридесетият ден, а също и денят на годишнината от кончината; общо пък за всички усопши — съботата и задушницата пред неделя Месопустна, Петдесетница и пред Архангеловден), а още от друга страна и особените грижи за града на починалите. Едното и другото се налагат на християнина не само поради признателното и благодарствено почитане и уважение всякога и навсякъде към всички наши близки и братя въобще, но и поради ученията на неговата религия, че всички човеци са чеда на един Творец (Деян. 17:26) и, като такива, любовта им един към друг трябва да продължи всякогаш (Сир. 7:36; Иоан. 11:33; Марк. 16:1 и др.), че душата е безсмъртна (Екл. 12:7; Лук. 16:22) и че, за облекчение на нейната участ след гроба, много спомагат молитвите на живите, на Църквата (Иак. 5:16), че най-сетне и за телата (макар и в по-друг вид) ще има някога възкресение (1 Кор. 15 52; Сол. 4:14).

От всичко това добре следва, че вниманието на живите и към поддържане града на покойниците е една неотменна грижа. Вярно е — в противовес на многото мрачни и тъжни езически възгледи и обреди при и във връзка със смъртта, християнският възглед за смъртта е радостен: Зърното се хвърля в земята, където то престоява и сетне произраства — тъй е и с телата на починалите, що ги чака един ден възкресение (1 Кор. 15 гл.). Обаче това не изключвало грижите още от времето на първите християни към погребалните места, които почти всякогаш са се смятали за *свети*. Това добре потвърждават от древност и някои надписи, като „Locus sacer et religiosus"[1]) и особено тоя в предверието на катакомбата на св. Домицила: *„Locuse sacer sacrilege cave malum"* — „Мястото е свето — пази се да не го оскверниш." И днес не се позволява близко до некрополите да се продават съестни продукти или да се устройват пиршества, забави и пр.

Всякогаш християните, начело с техните просветени и добри пастири, са проявявали особени грижи за покоищните места. Затова добре говорят катакомбите (подземните гробища) в Рим, Неапол и др. през време на гоненията, а също и надземните некрополи след гоненията. Погребалните места у първите християни бяха свободно поле за постепенното възникване на християнското изобразително изкуство; с извършваното пък богослужение в техните крипти, капели и мемории (мавзолеи) те бяха, тъй да се каже, първичният вид храмове.

Ако всичко това е така, то поставя се сега въпросът:

— Трябва ли днес да се нехае повече в грижата за подреждането на тези покоищни места, всред много от които по селата, па и в някои градове, поради липса на каквато и да е ограда, се отбива всевъзможен добитък?.. Къде собствено остава признателното и благодарствено почитане и уважение всякога и навсякъде към тези, на които тъй много дължи всеки човек? Къде остава и чистото и вярно разбиране на християнската религия за свръзката между живи и умрели и за безсмъртието на душата и нейната съдба след гроба, за възкресението някога и на телата? — Ако всичко това добре би се знаело и съзнавало, то никой, никой (най-вече енорийският свещеник — с неговата подкана, с неговото усърдие за формиране на доброволен комитет по набиране средства, материали и дори доброволни работници — бригада за значително облекчаване в това отношение местните общински власти) не би изоставил грижата по подреждането, по благоукрасяването и на тези свети места. Време е вече да се запланува: всички разградени неподредени покоищни места в най-къс период от годината — през идния летен сезон — да се приведат в приветлив вид.

Колко силно е изразена в народната поезия мъката по запустели и буренясали гробове... Успокояваще и предразполагаще за дълбок размисъл по сми-

[1]) Място свето и религиозно.

ОМИЛЕТИЧНИ УПЪТВАНИЯ

(15—20 НОЕМВРИ)

От голямо значение за успеха на проповедта са двата принципа: 1) да се говори конкретно, а не общо и 2) да се говори системно, в логическа последователност на мислите. При излизане от храма слушателите трябва да знаят: за какво се говори и какви важни мисли се изказаха. При спазване на тия два принципа проповедникът съумява да се справи и с трети един също тъй особено важен принцип: във връзка с основните мисли в края на проповедта да се изтъкнат конкретни задачи, които слушателите християни имат да изпълнят в живота си.

В следващите редове ние ще се помъчим да намерим конкретни теми и да набележим плана за тяхното развитие.

Нед. 7 подир Въздвижение

А. Евангелско четиво: Лук. 8, 41—56

Тук имаме в същност предаване на две събития: 1) Излекуването на кръвоточивата жена и 2) Възкресяване на Иаировата дъщеря.

Във връзка с първото събитие бихме могли да построим проповед по следния план:

Изповед на една скрита вяра

Изходен пункт и основа за размишления: Лука 8, 43—48.

1. Бедствието на кръвоточивата. 2. Единственият изход — приближаване до Христа. Вярата — двигател отвътре. 3. Целебният допир.

4. Вяра, която извлича сила от Бога. В тоя смисъл вярата се превръща в цялостно вживяване, потапяне в Божествената действителност.

5. Вярата у хората е често пъти скрита, мълчалива, също като у кръвоточивата. Примери от непосредствения живот на слушателите. (По тоя пункт проповедникът ще търси резултатите на своя пастирски опит и от там ще извлича средства за онагледяване и живо разяснение).

6. Моменти, при които вярата престава да бъде скрита. Промисълът ги определя за всеки човек, както стана с кръвоточивата. Тя била поставена в положение да изяви своята мощна вяра. Всяка вярваща душа ще бъде споходена от такива моменти.

Задачите ни:

а) Несмутени от възможните разновидни бедствия и страдания, да се борим със себе си за повече вяра.

б) Да се доближим до живия Христос с вътрешния трепет на кръвоточивата.

Средства:

Размисли върху Божията сила и нашата безпомощност.

Вяра, която отново връща към живот: Лук. 8, 41—42; 49—56.

Изходен пункт: образът на Иаира и трагичният край на неговата дъщеря.

1. Защо Христос върна живота на мъртвата девойка?

а) Защото Неговата върховна задача е да носи живот и то живот със слънце и много радост.

б) Защото вярата на Иаира се оказа много силна.

2. Случаи на вяра, която връща отново към живот (ако проповедникът знае такива от опита си, от близко или по-далечно минало).

3. Случаят с Иаировата дъщеря показва:

а) че смъртта е като сън, дълъг сън.

б) че над смъртта е неумиращият живот.

4. Колко много утеха носи благовестието за това чудо на страдащите сърца. Кой няма в дома си смъртен случай? Вярата — утешителка и насърчителка.

5. Задачи:

а) Да помним Иаира и неговата дъщеря, когато се изправяме пред случаите на смъртта.

б) Над скърбите и плача да поставяме надеждата.

В. Апостолско четиво: Евр. 2, 2—10

Тук особено интересна би била темата:

Величието на човека. Основа: ст. 5—8.

1. Тревогите и страданията в живота на обществата и народите идат от обезценяването на човека. Необходимост от преоценка на човешката личност, от връщане към библейското разбиране за човека: Евр. 2, 6—8; Пс. 8, 5—7.

2. На пръв поглед човекът в сравнение с вселената се показва като жалко същество, прашинка в безкрая.

3. В същност той е владетел на природата, на света.

а) Човешкият творчески разум Гениалните открития и изобретения. Благоустрояване на света. Трудов ентусиазъм и в нашата Народна Република. Заслугите на християнството в тая област.

б) Човешкото сърце — любовта. Християнството откри пълнотата на любовта.

в) Човешката воля. Устрем все нагоре.

4. Нужда от връщане към Бога. Само в Бога е възможно утвърждаването на безкрайно ценната човешка личност и нейното пълно просветление.

5. Задачи:

а) Да се помъчим да вярваме в Бога, за да повярваме и в себе си.

б) Да обикнем Бога, за да обикнем и човека.

в) Да ходим само в светлина, за да бъдем светилници за тия, пред погледа на които е тъмно.

Във връзка с празника на ангелите, който тази година става на същия ден, би могла горната тема да се развие в духа на самото празнично тържество. Ангелите с чистотата си се представят като идеал за човека. Човешкият свят ще бъде облян в обилна светлина, когато хората станат ангелоподобни, ангели в човешка плът. Ангелите служат на Бога и на човека. Те са Божии вестители и пратеници в служба на човека. Ангели-хранители. Ако всеки човек стане ангел-хранител за своя ближен, светът би се преобразил. Една от задачите на проповедта от амвона е да представи човека във възможния ангелски вид: такъв, какъвто трябва да бъде.

Би могло да се каже и отделно поучение за ангелите в следните точки: Понятие за ангелите. Сътворяването им от Бога. Назначението им. Ангели във Ветхия и в Новия Завет. Ангели в живота на светиите. Ангели в нашия живот. Почитта ни към тях.

сила на живота и смъртта и свръзката на човека с земята действуват и способствуват добре подредените покоищни места — с алеите, с цветята, с пейките . . .

Кой не би пожелал да се проявяват всякогаш грижи и в това отношение? Никой. Тогава, добрият пастир няма да престане и в това радение . . .

П.

Нед. 8 подир Въздвижение

А. Евангелско четиво: Лук. 10, 25—37.

Тук имаме две централни теми:

Двете заповеди

Изходен пункт: законникът пита Христа, какво да стори, за да наследи живот вечен.

1. Отговорът на Христа.

2. Величието на християнството се състои в това, че поставя началото на вечния живот тук, на земята.

3. На любовта към Бога и към ближния се крепи целият закон. Тя е същината на добрия живот. Без любов към Бога не е възможна истинска любов към ближния. Без Бога-Баща не може да се разбере достойнството на човека като брат. Затова първото и най-важното е да бъде вседушевно обикнат Бог.

4. Как можем да обикнем Бога? Като Го потърсим в природата, у себе си и в Библията. И като се постараем да открием и почувствуваме любовта Му в благата, които разлива по света, и особено в жертвата на Голгота.

5. Като открием и обикнем Бога, ние вече лесно ще обикнем човека.

6. Задачи:

а) Да са опитаме да потърсим и намерим Бога в любовта Му към нас.

б) Да се опитаме да Го потърсим във всеки човек, особено в страдащия човек, в най-малките братя Христови.

Кой е моят ближен?

Основа за размишления: притчата за милостивия самарянин: 30—37 ст.

1. Службата на Бога в храма не е достатъчна.

2. Нужна е служба на Бога в живота. Тя значи: милосърдие.

3. Милосърдието — основна добродетел в християнския живот. Тя няма граници. Тя не гледа на лице.

4. С тая притча Христос издига човека без оглед на обществен, народностен и расов произход. Всички са еднакво ценни пред Бога. Прогресивните тенденции на днешното време: признаване равноценността на хората и народите. Борба за единство на човешкия род, за братство, равенство, свобода. Това са тенденции, които имат последното си и най-интимно основание в притчата за милостивия самарянин.

5. Милостивият самарянин — идеал на всички времена.

6. Христос — в образа на милостивия самарянин. Сам дал пример на едно ново гледане към човека.

7. Да се влеем в прогресивната наша общественост, значи да се върнем към Христа.

8. Задачи: да употребим усилие в живота си да действуваме по образеца на милостивия самарянин. Случаи.

Б. Апостолско четиво: Еф. 2, 5—10.

От гледище духовните нужди на нашите слушатели особено интересен би бил 10 ст., в който се изтъква, че „сме създадени в Христа Иисуса *за добри дела*, що Бог е предназначил да вършим". Този стих би могъл да се комбинира идеално с размишленията около притчата за милостивия самарянин. В такъв случай или тоя стих може да бъде основа за разсъждения, а притчата нагледно средство, или притчата основа, а стихът — един от основните аргументи на централната мисъл, че човешкото назначение е да се върши само добро.

При домашните си посещения пастирите биха могли да следят, доколко поставените в проповедите задачи се изпълняват, и да сочат допълнителни духовни средства към тях.

Д-р Т. п. Тодоров

В ХРИСТИЯНСКИЯ ДОМ

Когато прескоча прага на някой християнски дом, душата ми потрепва от особено вълнение. Имам впечатлението, че влизам в малък храм. В спалнята, кухнята, или където другаде да влеза, виждам икона с кандило. И знам: тук се извършва една служба. Служба на Бога. Целият живот тук, пред тази икона, под тихото благословение на Този, образът на Който се осветлява от блещукащето кандило, е една служба на Вечния.

Никъде другаде аз не виждам небето тъй близо до земята и тъй открито усмихнато към земята, както в големия храм, където се събират всички, и както в малкия храм, в който живее християнско семейство. Чувствувам, че Бог гледа през иконата и през светлината на кандилото към живота край семейното огнище. Това знаят всички, които там живеят. Затова лицата им са открити, спокойни и весели.

Не знам, дали има нещо по-велико от това, да чувствуваш, че Бог те гледа, че Той присъствува до тебе и те благославя. Първото нещо, което изпълва душите на обитателите на християнския дом, е тъкмо това чувство. Някои не обичат мистиката. В същност мистиката е една потреба и една действителност. Дори тоя, който отрича мистиката, е сам несъзнателно в нейната невидима сфера. Всяка вяра в един идеал, е мистика. Върховният идеал на християнското семейство, е една личност, Бог. Особената красота на живота тук се състои в това, че вярата в Него е в същност един реален усет на Неговото присъствие в тоя малък храм. И радостта иде от тук. Една светла, голяма радост, която с нищо в тоя свят не може да се купи, нито замени. Една радост, която освещава и най-тежкия труд и го прави лек и приятен. Който е член на християнско семейство, знае най-добре тая истина.

Тая радост има широко проявление. Вижте я най-напред в семейните тържества. Всяко християнско семейство има един или повече дни през годината, които са посветени изцяло на Бога. В тия дни пастирът е пръв и най-скъп гост. В неговото лице всички виждат гостуването на Бога. Заедно с него тук са желани гости всички приятели, роднини, близки. Свещи се запалват. Кандилото блесва. Молитви се запяват. Един малък свят се изправя пред Бога. Присъствувал съм на такива тържества. И сам живо съм участвувал в тях. Знам: нещо велико става в такива моменти. Човек чувствува, че няма по-светъл миг от този: Бог е при Своите. И Своите Му Го зоват и Му благодарят, и Му се радват, че е при тях. Какво велико чувство! И след това трапеза, символ на единство в мисли, желания и радости. На нея се нареждат всички. Спомням си като дете: колко много съм се радвал на такива дни. Ще видя тук всички: роднините, другарчетата, всички. Тая радост и сега е толкова силна, както някога.

А колко са мили членовете на християнския дом и тогава, когато се готвят за някой голям християнски празник: Нова година, Коледа, Сретение, Богоявление, Връбница, Великден. Особена красота има в приготовлението към тия дни, както и в тяхното отпразнуване. Ето например — наближава Коледа. И тази година ще

се честнува Малкият Иисус, намерен от овчарите в тяхната пещера. Малкото детенце Иисус! Не знам, дали има нещо по-скъпо за децата на християнските семейства — от тая картина: детенцето Иисус в яслите. Бъдни вечер. Всички сядат на трапезата. Краят на поста се ознаменува с особено наредена трапеза. Тук преобладават плодовете, останали от есента. Леко покадяване. И молитва. И вечеря. И бъдникът гори... Слаби искри излизат от него. И чрез тях той сякаш говори: тази нощ има да стане нещо. Малкият Иисус идва пак на земята. Пак се ражда във всеки дом. И на всички носи мир и любов. Тази нощ ангелите пак ще запеят. Да, да, ще запеят! Който е буден, ще ги чуе: Слава на Бога във висините, на земята мир. Мир! Мисля за тая свята радост, пълна с толкова трепети, и вълнения, и надежди, и си казвам: какъв ли би изглеждал светът, ако във всеки дом има тая надежда и тая вяра, — че Той, Малкият Иисус от Витлеем, пак се ражда и пак носи мир. И пак си казвам: тоя мир може да дойде само тогава, когато светът се изпълни с християнски домове.

А Великден! Когато забият великденските камбани, ще видиш върволици, върволици без край... Групички, по-малки и по големи. Стари и млади, големи и малки, със светнали лица, с безкрайна топлота в душите, тръгват за Божия храм. Там ще има тази нощ голямо тържество, — спомен за най-голямото тържество, което светът познава. Христос пак ще възкръсне! И цялата земя пак ще се възрадва! Кой ще устои да не се радва! И след победното тържество с толкова светлина, и с песни божествени и с радост голяма, ето ви пак край семейного огнище. Християнството е дошло в историята колкото за небето, толкова и за земята, за нейните радости. На вън е още тъмно. Но трапезата е сложена. Тук пак са всички близки наедно. Христос възкресе! — поздравляват се и се чукат с червените яйца. Червеният цвят е християнският цвят, символ на възкресението. Такъв остана той и през вековете, до ден днешен: символ на тържеството на правдата. Червеният цвят преобладава на трапезата. Една кръв безценна беше пролята някога. И земята стана алена като кръв. И в тая кръв се кръстиха всички, които обичат истината и вярата в любовта. Членовете на християнското семейство тържествуват! Там песен ще чуете: Христос воскресе из мертвих. Там ликуване ще чуете: Смертию смерт поправ и сущим во гробех живот даровав.

За християнския дом няма умрели. Всички са живи. През великденската нощ всички тържествуват, и мъртви, и живи. А тържествуват за това, че възкръсналият е с тях, и заедно с Него присъствуват на трапезата и всички починали близки. Места на трапезата се отделят дори и за тях. Великденското семейно тържество е тържество на целия род.

Да пиша ли и за другите празници? А също и за поменките, които извършват членовете на християнското семейство в чест на починалите близки, за тая лека тъга която ги обхваща, увенчана с надежда, че пак ще ги видят? Да пиша ли и за най-тъжните дни на смъртта, която спохожда един от членовете и го отделя от близките? Да пиша ли и за бедствията, които връхлетяват над християнските семейства и които се посрещат с необикновена твърдост, упоритост и устойчивост?

Хартията не ще стигне да описвам величието на тоя дом, в който присъствието на Вечния се чувствува. Там смъртта не е смърт. Там ужасите на живота не са така ужасни. Там бедствията не са така бедствени. Там отчаяние няма. Защото се знае, че над всичко е животът, несъкрушимият живот, вечният живот, Бог. Каквито и бури да се извият над християнския дом, той остава като кораб стоманен, като скала гранитна. Една вяра изпълва всички: черните облаци ще преминат и слънцето пак ще блести.

Вярата в слънцето! Това е съществената край християнското семейно огнище. Затова вие ще видите там слънце дори тогава, когато на вън е тъмно и мрачно. Когато тъми се стелят по небосвода и зли прокоби вещаят смърт, там кандилото свети и Бог поглежда през мъждукащите искри.

Нов един свят се строи на Изток. От Изток иде винаги светлината. В тоя свят християнските семейства са първите и най-здравите стълбове. Защото в тях моралът не е теория, а живот. Защото в тях вярата във върховния идеал не е система от безжизнени догми, а живот в разум, воля и сърце. Ако зидарите на новия свят се опрат на тия стълбове, ще изградят такъв величествен дом върху плещите на целия свят, който дом нищо не ще разбие. Това ще бъде дом на велики сърца, несъкрушими воли във великия поход на труда, на прекрасни умове, които ще познават само истината и ще служат само на истината.

Благословени да бъдат християнските семейства, тия светли първообрази на новия свят, който има да се изгради като едно единно семейство с общност на имота, с единство в идеалите и радост в труда.

Когато прекрача прага на християнското семейство, аз имам впечатлението, че влизам в новия свят, в който ще има само слънце, само радост, само братски чувства!

Благословен да бъде оня кът, в който съм се родил и израстнал. Кът, от който аз научих, че бъдещето принадлежи на любовта, защото Бог е любов!

Д-р Т. п. Тодоров

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

СЛЕПИТЕ МУЗИКАНТИ

Пътнишкият влак ни носеше през полета и възвишения. Спираше на разни гари. Качваха се и слизаха, какви ли не пътници. На една гара в купето ни влязоха слепи — мъж и жена, предвождани от две невръстни момиченца. Поздравиха ни най-любезно с „добър ден“ и заеха свободните места. По измъчените им лица се четеше умора. Личеше, че идваха от далечен път.

Децата на слепите родители бяха облечени скромно и прилично. Гърдичките им се красяха със сребърни верижки и кръстчета. Помолиха за нещо майка си. После застанаха при отворения прозорец. Вятър подухваше и небрежно разхвърляше, хубавите им златисти, къдрави косички. Живите им, сини като небето очички, весело се наслаждаваха на разнообразните им пейзажи, които се откриваха и се меняха постоянно при движението на влака...

Слепият бъща извади от изтъркана дървена кутия стара цигулка и засвири. Чудни мелодии огласиха купето!... Всички унесени слушаме! ... Влакът пъшкаше, спираше и пак продължаваше пътя си ... Хубавата музика на слепия цигулар ни завладяваше ... Само равномерното и отсечено тракане на колелата на влака, нарушаваха тишината и се приливаше с чудните мелодии ... На слепия цигулар заприглася с акордеон и със звучния си глас съпата му жена. Силно ни развълнуваха тези слепи музиканти ... На тях Бог е излял Своята милост в проява на музикалните им дарби ...

Юнското слънце грееше силно. В купето ставаше топло. Вън се откриваха прелестни гледки: буйни ниви, зелени ливади и издигащи се планински върхове. А далеч нейде всред равното Тракийско поле, лениво разливаше водите си река Марица.

С чудни красоти Бог е осеял свещената българска земя! . . .

Малките деца стояха до прозореца и весело разговаряха. Радваха се на прелестите... Сочеха с пръстчета и нещо си шепнеха ...

По-голямото момиченце се доближи до сляпата си майка и я замоли:

— Майко, ела да видиш какви хубави пейзажи се откриват! ... Какви хубави цветя, какви зелени ниви и ливади!... Да видиш, майко, как криволичи реката и колко са бистри водите ѝ!...

А по-малкото сестриче добави:

— Майко, ела да чуеш как и птиченцата пеят... Как шепти вятърът! ...

Колко весело и приятно е вън! ...

Сляпата майка стана. Дълбоко развълнувана, придържаща се за децата, тихо им заговори:

— Мили и свидни мои рожби, някога моята майка ми разказваше за хубостите, с които Бог е дарил земята...

Чувала съм за червените и пъстри цветя и треви, за равните полета, високите планини, гъстите гори и бистри речни води!... Но не съм ги видяла никога!... Не ги познавам! ...

Задавена от мъка, сляпата майка за миг млъкна ... и после пак продължи:

— Обични ми деца, чувала съм за слънчевите лъчи, синьото небе, за шепота на водите. Мирисала съм за сладкия аромат на цветята, усещала съм гальовността на полския и горски лъх... Не жадувам за цветята, природата, а колко много желая за миг да прогледна и видя само Твореца на всичко — Бога! ... Да видя Божествената светлина! ... И сърдечно продължи молитвено да шепне:

— Боже милостиви, Ти Си проявил Божествено милосърдие с много чудеса. Болни си лекувал. На слепи си давал зрение... Смили се и над мене нещастната!.. Моля Те, дай ми за миг зрение, да видя само Твоята вечна Божествена светлина! ... Да видя Тебе, Всеблаги Господи! ...

Влакът спря. Със съпътниците ни от купето слязохме. Оставихме слепите верующи и благородни музиканти да продължат пътя си ...

Прот. Дим. Ил. Попов

ВЯРАТА СПАСЯВА...

Тежка и страшна била онази година!

Не стигало робството, не стигали разбойническите грабежи, палежи и убийства, а и Бог отвърнал очите Си от поробените българи, възненавидил ги за греховете им и заключил Своите небеса, та от Гергьовден до Димитровден не капнала капка върху сухата напукана земя. Изгорели ниви и ливади, по никое време окапали листата на дърветата, пресъхнали реки и потоци, а и по-най-дълбоките кладенци останала само зелена воняща тиня.

И това не стигало! Мор и бяс завилнели по животни и хора; долетели облаци скакалци и изпоели оцелялото от сушата; вълци и чакали на глутници скитали из страната и безстрашно влизали в селищата, а отчаяните хора нямали нито сили, нито желание да ги прогонват; стихийни вихри разсипвали бедните селски къщурки, а мълнии разрушавали големите градски сгради; из улиците на градове и села плъзнали пепелянки и черни отвратителни скорпии се криели в постелките.

Щъркелите и ластовичките отлетели още през май, а славеите, косовите и авлигите не снесли яйца и не излюпили малки. Само черни грозни врани с грак летели над опустяващата земя и на ята се събирали да разкъсват непогребаните трупове. .

— И други път сме страдали за греховете си, — мълвели столетните старци и поклащали главн, — ала тогава Бог бе щадил поне животните, та и ние някак-си преживявахме покрай тях. А сега!?

Но не било само това! Всеки ден ставало все по-зле. Бедите идвали една след друга и една от друга по-големи.

На връх Димитровден — чудо нечувано! — денят бил слънчев и топъл, като през май, а на пладне по цялото небе запълзели черни, настръхнали облаци, спластили се и забучали; невиждани мълнии засветкали, докосвали земята и подпалвали изсъхналите гори, сетне настанала тишина и всичко потънало в мрак. И изведнаж — ливнал дъжд порой.

Но кому бил радостен дъждът сега, по Димитровден? Късно било вече за посев, а те и жито нямали за семе! . .

И не бил за добро този дъжд. Не за утеха на хората го изпратил Бог, а за да ги донакаже. Не минало час — два, дъждът спрял, небето се избистрило, ала от север задухал леден вятър и сковал подгизналата земя.

Тогава дошло най-голямото наказние. В душите на измъчените хора се вмъкнали отчаянието. А от него се раждат всички злини!

Отчаянието отваря вратата на всички нечисти сили. Те влизат в сърцата, настаняват се свойски и започват своите скверни пиршества. Те нашепват на ушите думи, които са гибел и грях! Те карат възправените за молитва ръце да се свиват в юмруци, шепнещите разкаяни устни да изричат проклятия и пълните със сълзи на смирение очи — да се замъгляват от кръв. . .

Хората станали по-зли от вълците и хиените, по-отровни от пепелянките и скорпиите, по-гнусни от враните лешояди. Брат продавал брата си за една глътка вода; мъже хвърляли жените си в безчестие за залък хляб; син убивал баща си за късче месо и за прогнила киселица; майка одушавала детето си за стиска кафява суха слама. . .

Тежка и страшна била онази година! . .

*

Само в едно малко селце на връх планината живеели хора, които още можели да се наричат така. Само там още пазели Божиите заповеди и тачили човещината. И там вилнеели бедствията, и там смъртта грабела жертви, и там отчаянието чукало на всяка порта. Ала хората не му отваряли. На неговите удари отвръщали с разкаяние:

— Господи, за греховете страдаме и дързост е да молим пощада. Но Ти си милостив и не според делата ни ни съдиш, а според Своето милосърдие. . . Пращай ни всякакви беди, Отче, ала не пускай отчаянието да ни обземе!

И Всеблагият им чувал смирените слова. И сили им давал, да се борят с лукавия, който ставал все по-настойчив.

Тия Божии сили слизали от самия връх на планината, където имало малко схлупено манастирче. Един праведен старец живеял там и негли за неговата праведна душа Бог не бил отвърнал погледа си от манастирчето. Докато другаде всичко било обгоряло и опустяло, край манастирчето се зеленеела вековната гора, пеели птички и ромонело сладкогласото изворче на светото аязмо.

С неговата вода, като със свето причастие се поддържали хората от малкото селце и някак по-леко пренасяли страданията.

А словата на праведния старец звънели като камбани и будели душите за покайни молитви. Всяка сутрин в зори зазвучавало клепалото и селяните до един отивали в манастирчето да се помолят, да послушат мъдрите слова и да пият от светата вода.

Разнесла се славата на малкото манастирче навред из поробената българска земя. Запътили се хора от всички краища към него, ала те идвали водени от отчаянието, напътствувани от лукавия и подтиквани от злото, та затова нито думите на стареца ги утешавали и поправяли, нито водата им давала сили. А доброто, което чували там, още повече ги отчайвало и озлобявало, още по-дълбоко ги тикало в мрака на греховете и в бездната на преизподнята.

Защото Бог искал да бъде така! Бог искал да ги доведе до края на пропастта и от там да ги върне назад, за да познаят милосърдието Му и да прозрат безсилието си!

*

Когато след Димитровден страданието станало най-голямо, злите хора пошушнали на поробителите турци за малкото манастирче и за селяните, които еднички оставали верни на Бога и с велико търпение понасяли страданията.

— Защо ние всички страдаме, — казали те, — а там горе, една шепа хора живеят добре? Защо само те да имат вода и да могат да събират окапалата букова шума, та да се хранят? Ако се измъчва цял народ — нека се измъчват и те! Ако ще мрем — нека всички да мрем! И вие — турците — ако сте господари на тази земя, ще трябва да направите всички хора да бъдат еднакви!! Или онези да бъдат, като нас, или ще се вдигнем всички на бунт!

Турците само това чакали. Събрали своите табори и тръгнали към планината да избият добрите селяни, да изгорят селцето им, а манастира да разрушат и сред развалините му да обесят праведния старец монах.

Било неделя, когато стигнали полите на планината. Още било сиво и те неможели да разгледат околността и да намерят пътеката към селцето. Поспрели се, запалили буйни огньове, защото леденият мраз бил убийствен и зачакали да съмне добре.

— Няма къде да избягат гяурите, — мислили те. — Сега, като оградим селото им от всъде и го подпалим, ще видим дали тяхният Бог ще ги спаси от ятаганите ни! Горделиви глупци! Смятат се за праведни и богобоязливи, а не виждат, че аллах ги е обрекъл и тях, както и всички българи на смърт и изтребление — за да можем ние — правоверните да живеем щастливо и спокойно в земите им!

Тъй мислели турците, а не знаели, че още в полунощ Бог бил посетил праведния старец и го бил предупредил за опасността, която заплашвала добрите люде. И докато таборите се греели на грамадните огньове безгрижни и дори весели при мисълта за предстоящото кърваво злодеяние, разбуденият от Божия глас старец зачукал клепалото. Заехтяла планината от неговите звуци, отекнали скали и долове и сякаш не клепало биело, а гърмели хиляди камбани, милиони звънци звънели и милиарди звънчета повтаряли тази странна песен.

Слушали я турците, но не можели да я разберат, ала селяните я разбрали и сънени, тичешком се отправили към манастирчето. Като стигнали там, старецът им разказал всичко, което Бог му явил, а сетне им посочил огньовете в подножието на планината. С благодарствена молитва коленичили селяните и с горещи сълзи благодарили на Твореца за спасението си.

Защото в манастирчето те наистина се смятали спасени. То стояло на самия връх на планината, от трите му страни се спускали отвесни скали, а от четвъртата можело да се мине само по едно мостче, което го свързвало с хребета на планината през широка пропаст. Като се разсъмнало, селяните изтеглили мостчето и останали на върха, недосегаеми от никого, освен от Бога, Който бил сложил десницата Си над главите им и ги пазел за да ги прослави.

Не минало много и турските табори се завили, като черна змия около манастира. Те били минали през селото, но като не намерили в него жива душа, не го изгорили, а побързали за манастира.

— Там ще изколим гяурите и ще обесим тяхния проклет поп, а сетне, като се връщаме, ще подпалим селото им, та и спомен да не остане от тях!

Но когато стигнали до манастира, видели, че не могат да влязат в него и да изпълнят зловещата си закана. С викове и хули те изпълнили околността, ала вятърът от планината отнасял думите им далеч, отеквал ги в планинските чукари и ги връщал пак при тях още по-силни и по-зли. Като че ли Бог им отговарял със собствените им скверни слова.

Зад турските табори се тълпели зли българи, които искали да видят гибелта на братята си. Така ги учел дявола, а отчаянието им било толкова голямо, че те с радост го слушали.

Един от тези злодеи се приближил до главатаря на турците и му казал:

— Защо не направите нов мост? Ще го прехвърлите над прореза и всичките ви войници ще се прехвърлят през него в този проклет манастир.

Турчинът се зарадвал на този съвет и накарал не други, а самите българи да направят моста. Обладаните от нечистата сила нещастници с радост и ревност се заловили за работа, а селяните от манастира с ужас гледали, как полека-лека мостът се сглобявал.

— Светий старче, — застенали те. — Виж, какво правят отвъд прореза. Ето вече мостът им е готов! Те ще минат при нас и до един ще ни избият!

— Ако е такава Божията воля, — отговорил кротко старецът, — нека да умрем, като Божии чеда, достойни за Христовото милосърдие. Нека коленичим и да се помолим Богу да прибере душите ни в Своето Царство, както е обещал на вярващите в Него.

Всички коленичили на малката полянка пред прореза и започнали да се молят, а строителите на моста ги обсипвали с гаври:

— Молете се! Молете се, да видим дали ще ви спаси Бог от ножовете на агите, сега, като прехвърлим моста!

Никой от добрите селяни не поглеждал към тях и не чувал, как хулят Всесилния.

И ето: мостът бил готов. Озверените злодеи го изтикали до прореза, бавно-бавно го вдавали напред, докато го закрепили на отсрещната стена. И като бесни се хвърлили да минат по него. Ала тъкмо когато първият от тях вдигнал крак да стъпи на земята, дебелите греди се строшили, като ръжени сламки и всички полетели с викове на ужас към бездънната пропаст.

Турците изтръпнали и се разбягали, а нещастниците от манастира горещо поблагодарили на своя Изба-

вител и Му се помолили да прости греховете на загиналите техни братя.

Но лукавият още не бил завършил гнусното си дело. Бог му позволявал още да вилнее, за да може с по-голяма поличба да прослави Себе си и да избави Своите верни чада, а заблудените да обласкае с прошка, когато се разкаят.

Друг злодей българин се приближил до главатаря на турците и му казал:

— Мостът се строши, защото тази година от сушата всички дървета изсъхнаха много, а сега от студа са се смразили и лесно се чупят. Но ти обсади това дяволско свърталище и ще измориш всички, които се крият там от глад. Да видим дали Бог ще им прати хляб от небето да се нахранят...

*

Дълги дни продължила обсадата. Турците кладели огромни огньове и пиршествували край тях, защото имали всичко. Чак от Анадол им изпращали с керван хляб и други храни. А злите българи, които седели около тяхния лагер се хранели с огризките, като псета.

Горе в манастирчето, наистина, станало страшно. Всичката букова шума — прогнила и вонеща — била изядена, изяден бил восъка от свещите, та дори и капките от свещниците били остъргани, ала глада ставал все по-остър. Вече нямало нищичко за ядене. Възрастните преназяли страданието с християнско търпение и само в молитвата намирали сили да продължават живота си, ала малките деца стенели и примирали в ръцете на майките си. Грозно било да се гледа на тези добри хора, които нямали вече никаква възможност да живеят. Ала радостно било да се слушат думите им:

— Господи, дай ни сили да умрем, като Твоите избранници мъченици и не пускай отчаянието в сърцата ни!

И ето че когато вече нямало нищо, което да може да утоли глада поне на децата, един момък, който се бил усамотил в едно от манастирските подземия, за да умре с молитва и да не види смъртта на любимата си майка, чул глас:

— Синко на Живия Бог, в нишата зад гърба ти има една просфора. Вземи я и я изяш! Подкрепи се с нея и ще оживееш.

Момъкът протегнал ръка и наистина намерил просфората; очите му заблестели радостно, устата му се напълнила със слюнки и той вече я повдигнал до устните си, когато си спомнил за своята стара майка. С вик скочил той от мястото си и по очи паднал на земята:

— Господи, нима аз мога да изям макар и един къшей от този хляб, докато старата ми майка умира гладна?! Не, Боже милостиви! Аз ще занеса хляба на мама!

И той отърчал вън.

Тихичко, без да го видят другите той пропълзял до постелята на майка си и й казал:

— Майко, ето тази просфорка. Изяж я и се подкрепи.

— Не, чедо, — отвърнала майка му. — Аз съм стара и един ден повече или по-малко да живея — все е едно. А ти си млад. Изяж просфората, съживи се, а утре Бог може да се смили над нас и да ни спаси. Тогава ти ще останеш жив.

— Не думай, майко! Какъв смисъл има да живея, когато ще зная, че съм имал възможност да нахраня майка си, а съм я оставил да умре гладна? Не! Ако аз хапна макар един залък от този хляб, той ще ме отрови!

Сълзи изпълнили очите на майка му. Тя плачела от благодарност, че Бог й дал такъв син, но Му се помолила да вразуми чедото й да се нахрани. И пак вказла на сина си:

— Бог е дал просфората на тебе и за тебе! Изяж я, както ти е поръчал, защото не знаеш, какви са Божиите намерения!

— О, не! — викнал синът. — Бог иска само да ме изпита! Той не може да иска от мене да оставя майка си гладна, а аз да се храня! Не! Божията воля не е такава.

— Бог да те благослови за това, — рекла майка му. — Тогава направи друго: иди и дай просфората на някое дете, а сетне ела да се прегърнем и да умрем двамата заедно!

Момъкът веднага отърчал вън. Погледът му задирил някое дете, ала те всички били полумъртви от глад и лежали в прегръдките на разплаканите си родители. Дълго търсил момъкът, докато най-сетне намерил едно момченце в края на скалата.

— Вземи детето! — казал му момъкът. — Дядо Господ ти изпраща това хлябче!

Детето загледало с широките си очи, като че ли искало да повярва. После лакомо грабнало просфората. Но толкова бързо било движението му и толкова треперели немощните му пръстчета, че изтървали малкото хлебче и то полетяло надолу към турския лагер.

— Ах! — писнало детето. — Хлебчето падна! Бог го праща на турците!..

— Да бъде волята Му! — отвърнал момъка и се навел да види, какво ще стане с просфората.

А тя паднала току пред нозете на турския главатар. Като я видял, той скочил изплашен и с ужас загледал към небето. Ясно било, че малкото хлебче било паднало от там.

— Повикайте оня изменник българин! — заповядал той. — Повикайте го веднага, защото аз не смея да се подпра до този Божи хляб!

Дошъл българинът, видял просфората и паднал на колене, като отсечен клон:

— О, Господи, — заридал той изпълнен със страх и разкаяние. — Прости ми! Прости и на моите грешни братя, които мислеха зло на Твоите достойни синове! Сега ми се отвориха очите да видя Твоята сила и да прозра греховната си гордост! Прости ми, Господи!

Като чул тия слова, турчинът изтръпнал от уплаха. Той веднага събрал таборите си и им заповядал:

— Оставете всичко и бягайте! Бягайте колкото сили имате, защото Всесилният Бог на християните, Който ги изхранва с небесен хляб, ни дава знак. Сега Той ни хвърли това хлебче, а може би след миг ще почне да хвърля отгоре ни огнен дъжд! Бягайте! Бягайте! Бягайте!

И пръв препуснал коня си надолу по планината. А след него се изнизали всичките му войскари.

Лагерът останал непобутнат. Пълни чували със жито, кошове с най-различни и богати храни останали там. Но лошите българи, които сами видели чудото не се докоснали до тях, а тичешката се спустнали към манастира да молят праведния старец да се застъпи за тях пред Бога и чрез тяхното разкаяние да ги върне отново в правите пътища.

С братски целувки ги срещнали селяните в манастирчето и благодарствен псалом се възнел към небесата, защото всички разбрали, че Бог отново бил свел милостивите Си очи към нашата Родина.

*

Стоях на скалата, от където била паднала просфората и дирех по зелените нажежени камъни да видя следата й. Не можах. Дано други бъдат щастливи да я видят и да възхвалят Бога!

Гложенски манастир
август 1947 г.

Стоймен Найденов

ПРЕД СВ. ПРИЧАСТИЕ

Пригответе си душите,
за да срещнете мил Гост!
Иде Сам из висините
сред лъчи Иисус Христос!

Злото кат смет пометете!
То сърцата ви грози!
Слънце и лъчи пуснете
във смрачените души!

Старий прах навред отрийте!
Паяжините — и тях!
Егоизъма убийте
и простете чуждий грях!

Па прозорци разтворете!
Нека влезе светлина,
и нивеят ветровете
въздух чист и ведрина!

Накичете си сърцата
с чувства свети и добри!
Забравете веч враждата
с ваште братя и сестри!

И когато се очисти
в покаяние ваший дом,
с бисерни сълзи лъчисти
вий запейте тих псалом!

И зачакайте смирено
дивния небесен Гост,
и ще дойде непременно
и у вас Иисус Христос!

АРХИМ. СЕРАФИМ

КНИГА НА БЛАГОВЕСТИЕТО

С целувка свята те отварям
да стана син на светостта,
с Христа се тихо разговарям —
Светлината на света.

Над тебе в скърбен час изплаквам
скръбта си в бисерни сълзи —
добро съкровище очаквам
в сърцето ми да се роди.

Сирак съм. Тук си нямам стряха
къде глава да подслоня.
Баща ми, майка ми умряха,
далеч са братя и сестра.

Но в часовете на забрава
разбрах какво за мен си ти:
о, твойто слово хляб ми дава,
о, то ме храни и теши!

ИЕРОДЯКОН НЕСТОР

ПОТОЧЕ

Колко спокойно, колко спокойно и тихо е
в малкия бял параклис, като гъбичка сгушен в гората!
Само поточето пее и Бога прославя със стихове
никога още не писани от никой поет на земята.

Слушам го с трепет и сладост изпълня сърцето ми:
„Малко поточе, и мен научи да възхвалвам Твореца така —
„с твоите стихове, още от никой човек на земята нечетени,
и ненаписани още от никоя немощна, слаба ръка".

Чу ме поточето, чу ме и с шепот разказа ми своята тайна:
„Мен ме научи на тия прекрасни слова параклисчето чисто и бяло.
„В него събрана е хорската вяра във Божата милост безкрайна —
„ето: за хорската вяра и Божата милост и аз съм запяло..."

СТАНИМИР СТАНЕВ

ОТЗИВИ и БЕЛЕЖКИ

Ден на християнското семейство

Денят на християнското семейство бе отпразнуван тази година при традиционна църковно-богослужебна практика. Навсякъде из страната са били извършени тържествени богослужения в присъствието на голям брой богомолци. Произнесени били подходящи проповеди за значението на добродетелното и християнско семейство, за правилен и творчески културно-обществен живот, като са били посочени за образци семействата на библейски и новозаветни праведници, семействата, в които са израснали и се възпитали светите отци, прославените светии и мъченици Христови и всички тачени от Св. Църква благочестиви люде. В деня на празника са се приобщили със св. тайни много християни, млади и стари. Въпреки всички днешни трудности тези верни Христови чада са спазили църковната повеля да постят и подготвени чрез изповед да приемат в себе си Христа Спасителя.

Православните християнски братства подновяват своята религиозно-просветна работа

Денят на християнското семейство е дал повод на много християнски братства да подновят религиозно-просветната си работа. Някои братства, обаче, са започнали дейността си тази година по-отрано. Така, софийските братства редовно провеждат всекиседмични беседи. Същото е в провинцията. Съобщават ни от Първомай, че братствената година там била открита на 21. XI., Архангеловден. По този случай в препълнен от богомолци — братствени членове храм бил отслужен водосвет. Председателят на братството свещеник Василий Димитров открил с подходящи думи религиозно-просветната работа на братсвото. Д-р Тодор п. Тодоров, доцент в Богословския факултет, изнесъл сказка на тема: *Защо вярвам в Бога.* Сказката била изслушана с голямо внимание и религиозно увлечение. Тя събудила у мнозина слушатели ревност към братственото дело. Православното братство в Първомай урежда всеки неделен ден своите религиозни беседи. На почвата на чиста религиозност и църковност всяко православно братство има широка възможност за работа. *И. п. В.*

Празникът на християнското семейство

Големият християнски празник Въведение на Света Дева Мария в храма е празник на християнското семейство. Тази година тоя ден, беше отпразнуван в сто-

лицата много скромно, тихо, но сърдечно — по християнски. На 4 декември — събота, след обед, в катедралата света Неделя се състоя молитвена среща на столичните православни християнски братства. Тези срещи действуват освежително на членовете на братствата. Общата молитва, общото братствено пение, тържественото богослужение — всичко това окриля душата и я вдъхновява за предана служба Богу и народу. Накрая, протосингелът на светата Софийска митрополия архимандрит Мирон произнесе беседа за християнското семейство. Подир него, Наместник-Председателят на Св. Синод — Негово Високопреосвещенство Доростоло-Червенският митрополит Михаил, Наместник на вакантния Софийски престол, поздрави уредниците на молитвената среща на столичните православни християнски братства и произнесе слово за празника, в което посочи Иоакима и Анна като пример на всички семейства през вековете: примерна вяра в Бога, на преданност към народа и неговите традиции, на съпружеска вярност и изпълнение на дадените пред Бога обещания. На 5 того, неделя, в 3 и половина часа след обяд, в салона на Софийската митрополия, се състоя скромна литературно-музикална забава пак във връзка с празника на християнското семейство. Салонът се оказа малък да побере многобройните посетители. Няколкостотин души се върнаха по липса на място. Програмата бе изпълнена от свещеническия хор, от студенти-богослови, които рецитираха и свои и чужди стихове, изпяха се няколко арии, и архимандрит Мирон произнесе беседа. Тук трябва да отбележа, че беседата беше съдържателна, илюстрирана с примери и изказаните мисли бяха подкрепени с мнения на мнозина учени. Слушателите останаха много доволни. Свещеническият хор, ръководен от свещ. Кирил Велев, е чест не само на софийските свещеници, но и на цялото българско свещеничество. Солистът на хора, катедралният дякон Йордан Мицов, е знаменит. Бог да му дава здраве и сила, та все така мощно и хубаво да пее, за слава Божия и за радост на верующите.

Накрая на празненството на сцената се възкачи Негово Високопреосвещенство митрополит Михаил. Той поздрави организаторите и изпълнителите на програмата. После се обърна към слушателите-християни с възторжена реч, в която обрисува с ярки черти красотата и силата на нашата вяра. „Нашата хубава християнска вяра, каза дядо Михаил, не приспива човешкия дух, не отслабва човешките мишци, а ги подтиква към творчество, към живот, към съвършенство. Никоя религия в света не дава такъв импулс на творчески сили на своите последователи, както това прави нашата прекрасна християнска религия. Нашата религия освети човешкия труд. Тя го издигна в култ. И днес нашата Църква не може да смята за добри християни ония, които не обичат труда, които не се трудят. Леността и безделието са смъртни грехове, и който не се труди, не е добър член нито на Църквата, нито на обществото".

Подир това Негово Високопреосвещенство очерта исторически ролята на българската майка в християнското семейство. Той каза: „През дни на радост и възход, през дни на скръб и падение българската майка е била винаги на своя пост, преданна на Църквата и народа; тя още от люлката е вдъхвала в гърдите на своите рожби вяра в Бога и любов към народа. През тежките години на двойното робство майката-християнка запази и езика, и вярата, и хубавите наши народни традиции, и съзнанието на своите рожби, на целия български народ." Хубаво и възторжено говори дядо Михаил, но това предавам по памет и със свои думи. Каква беше речта на Негово Високопреосвещенство може да се съди от следния факт: През всичкото време, докато той говореше, почти през всяка фраза, салона екнеше от ръкопляскания. В салона бяха повече възрастни хора, жени-християнки, които лесно не се въодушевляват, които рядко ръкопляскат на духовно лице, а най-вече на владика. Но сега всички ръкопляскаха. До мене седеше столичният протоиерей Васил Попдимитров. В очите му гореше пламък — не съм го виждал по-възторжен, макар че от 20 години го познавам и сме приятели. Думите на дядо Михаила бяха искрени и исторически верни и затова предизвикаха ентусиазъм всред слушателите.

Г-ца Ирина Коракова, предана работничка в полето на християнската просвета, благодари на Негово Високопреосвещенство и му поднесе букет от хризантеми.

Празненството завърши с изпяване на братствените химни: „Морето на живота" и „Напред, след знамето Христово". Всички напуснаха салона със светнали от радост лица и с обещание да бъдат добри майки и предани съпруги, да пазят свето своята скъпа християнска религия и народните традиции и да вложат всички сили в благословения от Бога труд за по-скорошно изграждане благоденствието на хубавата ни родина.

Свещеник Еманuил Кожухаров

Манастир и игумен — пример за подражание

Във времето, което живеем, и във връзка с реорганизацията на Църквата, много се говори за манастирите и техните имоти. Достатъчно е писано за историческата роля на манастирите във вековната история на народа и Църквата. Изтъква се, че след историята на манастирите, когато в древността те са били разсадници на новата християнска вяра у българина; в средните векове — крепителите на националното у българина; във възрожденската и освободителна епоха на миналия век — гнезда на легендарните герои за църковна и политическа свобода; днес — в новото време, манастирите имат да играят своята нова роля. За това, обаче, са необходими хора не само по име игумени и манастирски братя, които да гледат с равнодушие разхищението на всичко в манастирите, да се помиряват, живейки в полуразрушените и обезлюдени манастирски сгради, да са доволни, щом могат да се нахранят в обеднелия манастир, тогаз когато в него и около него стоят занемарени огромни неразработени духовни и материални богатства. Няма манастир в България без добри условия за народополезна работа, където при разумна дейност на умни стопани да не се получат отлични резултати. И при тая добра организация и добро стопанисване на манастирите няма да има повик срещу тях и Църквата, а ще имаме възторга на народа, който ще признае тяхната духовна култура, и стопанството им ще служи за пример на селяните.

Като малък, но ярък пример може да послужи манастирът „Св. Никола" при с. Пещера, Радомирско, на 4 клм. северно от гара Земен на кюстендилската ж. п. линия. Сгушен в прекрасна долина, той изпъква с изрядната чистота на белите варосани дувари и стари сгради, в средата с вековната старинна църква, но всичко така подредено — отделен църковен двор, с бяла звънарница, общоселски паметник и обичайната манастирска чешма с десетте чучури, от които блика изобилна бистра балканска вода; стопанският двор с добитък — огоените биволици, които дават мляко и служат за работа, очарователният породист кон, който е връзка на манастиря с околните селища, свини, кокошки, кози и др.; чисти и спретнати жилища; — и всичко това заобиколено с плодоносни овощни дръвчета, богати градини и ливади, които с хубавите си и вкусни плодове красят и хранят. Но тоя манастир-пример има игумен — о. иеромонах Паисий Петков, достоен ученик на преображенската, дряновската и троянската ма-

настирски школи, който, като е дошел в тоя запустял манастир, където едва е намерил чорбица в счупена опушена манастирска глинена паница, се е запретнал за работа и за седем години с личен труд и примерна организация, подпомогнат от обичащите го селяни и граждани на околните селища, е създал и поддържа историческия манастир, който в съвременните условия на българския живот е пример за подражание!

Така може и трябва да стане с всички български манастири, но трябват хора — школувани по манастири, дори подготвени в някое съвременно монашеско училище, хора идеалисти, отдали се всецяло на богатото, широко, църковно и културно-стопанско манастирско поле.

П. Ц.

Учебно преподавателската и научно-изследователската работа в Богословския факултет през 19.7/48 учебна година

На тържественото събрание, станало на 8 т. м. в аулата на Богословския факултет, Деканът на факултета г. проф. Д-р Илия Цоневски даде обстоен доклад за учебно-преподавателската и научно-изследователската работа в Богословския факултет през изтеклата 1947/48 учебна година.

В факултета са следвали 276 студента, от които 258 мъже и 18 жени. По своя социален състав те се разпр делят така: от работнически семейства — 44 души; от чиновнически — 70; от земеделски — 111; деца на занаятчии — 36; свободни професии — 15 души.

Академическият персонал се е състоял от 8 редовни професори, 2 извънредни професори, 2 частни хонорувани доценти, 3 асистенти и 1 допълнителен преподавател. Частният хонорован доцент по омилетика Д-р Тодор п. Тодоров прочел на 25 декември 1947 година встъпителната си лекция „Св. Климент Охридски като проповедник".

С оглед на изискванията и нуждите на новото време в учебния план били въведени следните нови дисциплини: Научна философия (за студенти от I година, с изпит), Конституцията на НРБ (за студенти от IV година, само слушане), Психология на религиите (за студенти от III година) и Християнска социология (за студенти от IV година).

През цялата година са прочетени лекции 1620 часа и са правени семинарни упражнения 1230 часа. Въпреки тежките и неблагоприятни условия за работа, лекциите и упражненията са били посещавани от студентите почти редовно: 85 до 100%.

Във връзка с учебния план били уредени две научни екскурзии: до Рилския монастир и до Боянската църква.

През отчетната учебна година били завършени 13 дипломни работи. Подготвяни са били и трима докторанти — двама при катедрата по нравствено богословие с теми: „Религиозният подем и неговата нравствена страна" и „Св. Иоан Златоуст и негово учение за нравствеността" и един при катедрата по литургика с тема: „Тайната вечеря" (литургико-историческо изследване).

Студентите от VII и VIII семестър са хоспитирали по катехетика в Софийската духовна семинария и са произнесли в различни столични църкви 36 проповеди.

Във връзка с дипломни работи, научни въпроси и изпитите, преподавателите и асистентите в факултета са дали на студентите около 360 консултации.

През годината били издадени две учебни помагала: „Библейска археология", второ преработено и допълнено издание, от проф. Ив. Марковски и „Православно догматическо богословие", второ издание, от проф. Дим. Дюлгеров и проф. Илия Цоневски.

През годината преподавателите в факултета си написали и издали твърде много научни трудове: „Древната етнография на Изтока според Библията" (редовен доцент Боян Пиперов); „История на новозаветния гръцки текст" (проф. Хр. Гяуров); „Гръцки кодекси на Пелагонийската епархия" и „Богословието като наука и неговото значение за християнската църква" (проф. Ив. Снегаров); „За външната страна на религията въобще и по-частно на християнската религия" (проф. Бор. Маринов); „Възнесение на Св. Дева Мария" (проф. Дим. Дюлгеров); „Ерм и неговият Пастир" (проф. Илия Цоневски); „Трите най-стари жития на преп. Иван Рилски" (проф. прот. Ив. Гошев); „Проповедта и труът" (проф. прот. Хр. Димитров); „Социално възпитание и проповед" и „Св. Климент Охридски като проповедник" (доцент д-р Тодор п. Тодоров); „Етичната реалност и функция на Църквата" (проф. прот. д-р Ст. Цанков); „Един староставянски двуобреден некропол при с. Букьовци" и „Сславянска керамика в България и нейното значение за славянската археология на Балкана" (проф. Кр. Миятев). Освен това завършени били, но още не са публикувани, 25 научни труда и са били в ход 28 научни изследвания на преподаватели и асистенти. Прочетени били от преподаватели при факултета 10 научни доклада и дадени били на външни лица и учреждения 46 научни консултации.

Преподаватели и асистенти не се ограничили през годината само с пряката си учебно-преподавателска и научно-изследователската работа. Те проявили и широка църковно-обществена дейност: изнесли в София и провинцията 45 сказки, 7 речи и 11 научно-популярни доклади и публикували 41 статии. Двама от преподавателите редактират две от църковните издания.

Богословският факултет е взел живо участие в творческия трудов подем на целокупната българска младеж. Така 37 студенти, един доцент и двама асистенти работели със своя бригадирска чета „Васил Левски" в прохода Хаин-боаз; 32 свещеници-студенти участвували в различните свещенически бригади. Навсякъде бригадирите студенти-богослови се отличили със своето усърдие, примерна дисциплина и продуктивност.

Изобщо Богословският факултет е проявил през 1947/48 година плодоносна научна и църковно-обществена работа, която го издига като важен и ценен институт в отечественофронтовска България.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Конгресът на Р. П. (к). — Петият редовен конгрес на Б. Р. П. (к) се очаква с твърде голям интерес от цялата общественост у нас. В негова чест се поемат и изпълняват задължения и се дават обещания от деятели във всички области на нашия живот — трудови обекти, индустриални предприятия, културно-обществени институти и учреждения и т. н. Обявени са съревнования. Раздвижен е целият трудов живот. Столицата отдавна е дала външен израз на очакванията си за Конгреса — плакати, лозунги, нарочна украса на фасадите на редица държавни и обществени учреждения, специални градски ридиопредавания и т. н. Много и видни наши общественици и културни деятели се изказват за значението на конгреса. Техните изказвания се печатат всекидневно в вестниците. Проекто-допълненията по устава на партията и проекто-резолюциите се разглеждат и обсъждат в партийни събрания из цялата страна.

По всичко личи, че предстоящият Конгрес на Р. П. (к) ще бъде голямо събитие в нашия политически живот. За него писателят Константин Петканов се изказва между другото така:

„Тия, които обичат свободата, чакат от конгреса исторически решения: — надеждите да се превърнат в дела и животъ да получи истинския си блясък от правилното развитие на народните творчески сили. Защото всичко това е същина на българския народ и тази същина трябва да намери достойно място в решенията и резолюциите на конгреса"

Високи гости на Богословския факултет по случай празника на Университета. Министър Димитър Илиев между студентите-богослови. — Празникът на Софийския държавен университет — 8 декември, денят на св. Климент Охридски, тая година бе тържествено честван от студентите-богослови.

Сутринта на празника се отслужи Божествена служба в току-що възобновения параклис в зданието на Богословския факултет. Самото тържество започна в 6 ч. вечерта, в аулата на факултета със слово за живота, дейността и значението на св. Климент Охридски от г-н проф. Ганчо Пашев. Господин професорът говори пламенно за светеца като пръв епископ и учител на българите, който ревностно работил за духовното и културно издигане на нашия народ. „Не така случайно в първите години на нашето освобождение той е избран за патрон на висшето образование у нас — това е направено от дълбока признателност към св. Климента" — подчерта г-н професорът. След него деканът на факултета г-н проф. д-р Илия Цоневски изнесе доклад — отчет за учебната 1947/48 г. в Богословския факултет. Между другото той обрисува и тежките условия, при които се водят заниманията със студентите-богослови, и колко много от тях са принудени да следват и работят същевременно. Разгледани бяха също: квартирния въпрос, липса на аудитории за слушане на лекции и др. Накрая с задоволство г. деканът каза, че въпреки големите неудобства успехът на студентите е задоволителен. Студентите иеродякон Нестор, Кр. Стоилов и К. Загоров рецитираха стихове от Хр. Смирненски и Никола Йонков Вапцаров.

На тържеството присъствуваха Наместник-Председателят на Св. Синод Негово Високопреосвещенство Доростоло-Червенският митрополит Михаил, Техни Високи Преосвещенства митрополитите: Врачанският Паисий, Търновският Софроний, Сливенският Никодим, Техни Преосвещенства епископите Тихон и Пимен, Директорът на вероизповеданията пълномощният министър г-н Димитър Илиев, неговата съпруга, професорското тяло при ф-та, студенти и много граждани.

След тържеството се състоя вечеря в една от аудиториите на ф-та. На вечерята присъствуваха Техни Високи Преосвещенства митрополитите Паисий и Никодим, г-н министър Илиев със съпругата си, деканът заедно с професорската колегия, асистенти и студенти. Пръв взе думата деканът на ф-та проф. д-р Ил. Цоневски. С няколко думи той изказа радостта си от присъствието на високите гости на тържеството в Богословския ф-т по случай патронния празник на Университета. Веселата част започна с песен и хумористични от страна на студентите. Настана голяма задушевност. Подканени от студентите, произнесоха речи г-н министърът Димитър Илиев и митрополит Паисий, които речи даваме на друго място във вестника.

Подир високите гости др. студент Трайко Н. Попов, секретар на СНМ при ф-та, произнесе следната реч.

Другарю Министре,

От името на СНМ при факултета ни и от мое име длъжа да поднеса нашите другарски привети и да Ви благодаря най-сърдечно за вниманието, с което ни удостоихте, присъствувайки на тържеството и на скромната ни другарска вечеря. Всички ние, студентите-богослови сме трогнати от речта на Негово Високопреосвещенство Врачанския Митрополит Паисий, която той току що произнесе. Ние Ви поздравляваме за всичко това и се надяваме, че и за в бъдеще, когато стане нужда, няма да ни лишите от Вашите грижи. Ние твърдо вярваме във вашето застъпничество пред университетските власти за въвеждане на втора специалност при Богословския факултет. Кажете на любимия ни вожд др. Димитров, че ние сме истински отечественофронтовци и вървим по светия път, начертан от него. Уверени сме в това, че Вие ще вразите където стане нужда, нашето горещо желание, щото факултетът ни да бъде и занапред неделима част от нашата „Алма Матер" — Народният ни университет „Климент Охридски". Прочее, нека това затвърди още повече нашата дружба — дружбата между народните министри и народното студенство, та по този начин да можем още повече да възприемаме жизнените сокове на прогресивната наука, за да бъдем полезни на нашата млада Република, мъдро ръководена от първия учител и вдъхновител на нашата младеж др. Георги Димитров.

Празникът на висшите учебни заведения. — По случай деня на св. Климент Охридски, патрон на Софийския университет, тази година на 8 т. м. бе уреден общ празник на всички висши учебни заведения в Столицата. В залата на Народния театър се състоя голямо академично тържество в присъствието на Председателя на Президиума, на голям брой министри, академици, ректорите на висшите учебни заведения в Столицата, много професори, културни деятели, студенти и граждани. Ректорът на Университета г. проф. Георги Наджаков даде обстоен отчет-доклад за състоянието и задачите на висшите учебни заведения в Столицата, като се спря върху състоянието на всяко висше учебно заведение поотделно. В заключение той каза: „Чрез непрекъсната работа върху научното и идеологическо усъвършенстване висшите учебни заведения в страната, а чрез тях и техните питомци, ще прочистват непрекъснато своята наука и изкуство от всички идеалистични и реакционни останки и влияния, за да я тикнат по творческия плодотворен път на истинската прогресивна социалистическа наука и изкуство по примера на Великия Съветски Съюз, за да помогнат дейно за създаването на социалистическото благоденствие в нашата народна Република".

Прочетена бе приветствена телеграма до М-р-Председателя г. Георги Димитров от името на преподаватели и студенти.

Богословският факултет отпразнува деня на св. Климент Охридски, патрон на Софийския университет, с тържествена св. литургия, отслужена в параклиса в зданието на ф-та от свещеници и дякони, и след това с тържествено академично събрание в аулата на факултета. На св. литургия присъствуваха митрополитите Ловчански Филарет, Сливенски Никодим, Главният секретар на Св. Синод архимандрит Симеон, персоналът на Св. Синод, професорите и студентите от факултета. За тържественото събрание даваме отделно съобщение.

Патронният празник на Пастирско-богословския институт в Черепиш бе отпразнуван на 8 т. м. скромно, но сърдечно и с подобаваща църковност. В надвечерието му бе отслужено всенощно бдение в храма на института „Св. Климент Охридски", а на сутринта — тържествена архиерейска св. литургия, извършена от Старо-Загорския митрополит Климент, дошел нарочно за празника, в съслужение с ректора на Пловдивската духовна семинария архимандрит Йосиф, дошел също за празника, и с ректора на Пастирско-богословския институт архимандрит Анастасий. На празничния обед митрополит Климент отправи към преподаватели и ученици архипастирски благословения и напътствия от името на Св. Синод, а ректорът на института архимандрит Анастасий синовно благодари за усърдните грижи, които Св. Синод полага за института. Дадена бе литературно-музикална забава.

Приветствени телеграми. — Директорът на изповеданията пълномощният министър г-н Димитър Илиев е получил следните приветствени телеграми:

Свещениците от Еленска околия, събрани днес, 30. XI. 1948 г. на околийско събрание, решиха да Ви поднесат искрена благодарност заради грижите, които полагате за уреждане отношенията между Църквата и Държавата с обещание, че безрезервно се присъединяваме към новото строителство на Народната Република и че думите ще бъдат претворени в дела.

На събранието председател: **Иконом Попов**

Енорийското свещенство, събрано на околийска конференция в Русе, на 1. XII. 1948 г., след прочитане окръж-

ното на Св. Синод и изслушване доклада на делегатите от Тридесетия свещенически конгрес за постигнатото споразумение между Националния съвет, Синода и свещенството, сърдечно Ви поздравлява и благодари за положените до сега грижи за постигнатото единство, надявайки се, че и занапред ще подкрепяте народното свещенство в неговото високо и народополезно дело.—Председател: протоиерей Христо Попов, секретар: свещеник Борис Симеонов.

Свещениците от Дряновската духовна околия, събрани днес, на 2 декември 1948 година на околийска братствена конференция, изслушвайки докладите на околийския делегат свещеник Николай Ст. Бончев, на члена от управителния съвет на Свещеническия съюз свещеник Никола Горанов и приветствията на Председателя на околийския народен съвет и на секретаря на ЕНОП организация Отечествен фронт, Ви приветствуват и декларират, че вземат акт от напътствените думи от 30 конгрес на Свещеническия съюз и ще преминат от думи към дела, за създаване на морално, политическо единство под ръководството на изпитаната дългогодишна борба на Б. Р. П. (к) инейния вожд другаря Георги Димитров.

На ЕНОП организация за събранието
свещеник **Илия Вражилов**

Свещениците-бригадири от сборната IV чета Св. Иван Рилски, които работят с благословението на Св. Синод при обеята ТЕЦ—Надежда, са изпратили поздравителна телеграма до Наместник-Председателя на Св. Синод Негово Високопреосвещенство Доростоло-Червенския митрополит Михаил, в която го уверяват, че ще бранят високо знамето на стопанския фронт, като истински Христови служители. В отговор на тия добри и народополезни уверения, митрополит Михаил изпратил следната телеграма:

Св. Синод с интерес изслуша приветствената телеграма от името на свещеническата IV-а чета „Св. Иван Рилски" и с задоволство посрещна изявата на свещениците-бригадири да държат и на стопанския фронт високо знамето на истински Христови служители и народни пастири. Св. Синод отправя на свещениците-бригадири своите отечески благословения и пожелания за достойна служба на св. ни Църква и на Народната ни Република.

Призоваваме над Вас Божието благословение и оставаме на Ваше Благоговейнство в Христа усърден молитвувател,

Наместник-председател на Св. Синод, Доростоло-Червенски митрополит **Михаил**

Състезание за доцентура в Богословския факултет. — В края на миналата учебна година бе обявено състезание за частна хонорувана доцентура при катедрата на църковно право с устройство и управление на Българската православна църква и по християнска социология. Срокът за представяне на трудовете е 7 януари 1949 год.

Из духовните семинарии. — Първият учебен срок на Софийската духовна семинария завършва в края на м. декември т. г. По решение на Св. Синод Пловдивската духовна семинария ще завърши първия си учебен срок за тази година в края на м. февруари, 1949 г., тъй като тя започна своите занятия в средата на м. октомври.

Коледната ваканция на Софийската и Пловдивската духовна семинария ще започне на 31 декември и ще продължи до 30. I. 1949 г.

Одобрена кандидатура за свещеник. — Св. Синод е одобрил кандидатурата на Георги п. Савов п. Георгиев за енорийски свещеник в с. Каравелово, Елховско. Кандидатът е млад богослов, завършил Пловдивската духовна семинария през 1946 г.

Съобщение. — Ректоратът на Пловдивската духовна семинария търси да закупи за семинарската библиотека запазени ценни богословски книги (като творенията на св. отци и др.) на руски или български език.

Желаещите да продадат книги, да съобщят в Ректората на семинарията, пл. „Ленин" 19 София.

СЪОБЩЕНИЯ

Молим частните абонати на „ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК" и сп. „ДУХОВНА КУЛТУРА" до 10 януари 1949 година да съобщат в Синодалното книгоиздателство, площад „Ленин" № 19, Св. Синод, София, желаят ли и през 1949 година да получават вестника и списанието.

С окръжно № 3653 от 1 юни 1945 г. Св. Синод задължава църковните учреждения да публикуват в „Църковен вестник" всички обяви за покупко-продажби, наемане и даване под наем, за изгубени кръщелни, венчални и др. свидетелства и бракоразводни писма, удостоверения и пр.

Таксите за обявленията са посочени на първа страница на всеки брой от вестника.

С окръжно № 5605 от 31. XII. 1945 г. Св. Синод задължава всеки енорийски свещеник да разпространява сп. „Духовна култура", като запише измежду енориашите си един абонат — за селата и поне по 5 абоната — за градовете.

Малцина енорийски свещеници са изпълнили това нареждане на Св. Синод.

Изгубените кръщелни свидетелства на: Васил Ст. Неделков, Йордан П. Светиев, Юрдана Д. Попова, Радка М. Александрова, Начо Дим. Начев, Стоян Ив. Генов, Каля Ив. Енева, Станка М. П. Ничкова, Тодор Г. Стайков, Минал Ю. Павлев, Минчо Ив. п. Стефанов, Димитър П. Гидиков, Миндо М. Златев, Йовчо К. Йовчев, Мария Д. Петрова, Александър П. Хаджиев, Васила П. п. Прокопова, Катерина Д. Начева, Георги К. Кайряков и Мария К. Ничкова, всички от с. Кортен, Ново-Загорско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—229—1 Енор. свещеник: **Харалампи х. Стоянов**

Изгубеното кръщелно свидетелство на: Зорка Тодорова Делчева от с. Лещен, Неврокопско, да се счита невалидно. Издаден е дубликат.

1—232—1 Енор. свещ.: **Ангел Кр. Итрилев**

Изгубеното кръщелно свидетелство на: Рашко Раганов Николов от с. Илийно, Омуртагско, да се счита невалидно. Издаден е дубликат.

1—227—1

БУРГАСКО АРХИЕРЕЙСКО НАМЕСТНИЧЕСТВО

ОБЯВЛЕНИЕ № 500

Бургаското Архиерейско наместничество обявява на интересуващите се, че търси да наеме, по доброволно съгласие, здание за канцелария на същото, състоящо се от 3-4 стаи и помещение за гориво за през цялата 1948 година.

Притежателите на такова здание да съобщят предложенията си в най-скоро време в Архиерейското наместничество.

Бургас, 15. X. 1948 г.

1—215—1 **От Канцеларията**

СВ. СИНОД НА БЪЛГ. ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

СЪОБЩЕНИЕ

Съобщава се на интересуващите се, че по решение на Св. Синод в помещенията на Пастирско-богословския институт в Черепиш се урежда тримесечен *курс за църковни певци.* Занятията в курса ще започнат на 23. I. 1949 г. и ще траят до 16 април с. г. Кандидатите трябва да имат добър глас и развит слух. Таксата за целия курс е 10,000 лева. Курсистите ще се ползуват с храна, квартира, осветление и отопление.

Поканват се енорийските свещеници и игумените на манастирите да издирят подходящи кандидати за този курс, като своевременно съобщят имената им на Ректора на Пастирско-богословския институт в Черепиш и на съответните митрополии.

Кандидати с неприятен глас и неразвит слух не ще се приемат в курса.

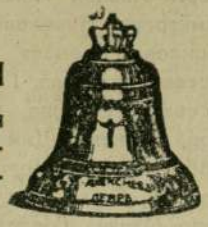
ОБЯВЛЕНИЕ № 45. Изгубените кръщелни свидетелства на: Васил Несторов Вълчев, Васил Атанасов Ганев, Марко Тодоров п. Василев, Димитринка Господинова Апостолова, Нестор Добрев п. Бояджиев, Вера Василева Димитрова Соколова, Мара Петрова х. Стефанова, Василка Латева Петева, Василий Велчев Стойнов, Йордан Костадинов Кирчев, Стефка Тодорова Ефтимова, Боян Киряков Бойчев, Господин Дочев Петров, Димитър Латев Кирков, Георги Желязков Господинов, Стефанка Савова Тонева, Милчо Тенев Милчев, Василка Костова Георгиева, Недялко Желязков Колев, Димитър Господинов Славчев, Андон Петров Маринов, Марийка Петкова Желязкова, Магдалинка Кириловаа, Методий Христев Трайчев Петров, Кирил Петков Атанасов, Надежда Юрданова Николова, Иван Киряков Бойчев, Господин Василев Пладъмов, Братан Илиев Лайков, Павел Сидеров Диков, Димитър Иванов Делев, Магдалинка Димитрова Жечева, Дялка Георгиева Делчева, Тодор Иванов Пенев, Добри Недев Атанасов, Васил Петков Бакалов, Стефан Пенев Гочев, Марийка Трифонова, Теофарева, Динка Господинова Ангелова, Бойчо Динев Иванов, Александър Добчев Димов, Иван Димитров х. Иванов, Георги Костадинов Ефтимов, Стефан Боянов Ангелов, Боянчо Фердинандов Димитров, Лука Михаилов Джелепов, Атанас Стратиев Коларов, Савко Господинов Илиев, Димитринка Гъдева Гъдева, Тончо Стефанов Грозев, Георги Василев Димитров, Георги Иванов Ангелов, Кичка Димитрова Делчева, Анка Димитрова Николова, Станка Петкова Стоева, Павлинка Кирилова Павлова, Йовка Василева Палдъмова, Стефка Русева Георгиева, Георги Ангелов Георгиев, Стефанка Борисова Несторова, Петър Иванов Богоев, Марийка Димитвова Жечева, Димчо Илиев Димов, Петър Димитров Касабов, Даниела Костадинова Попова, Донка Михаилова Димитрова, Слава Тодорова Милева, Златка Николова Дякова Димо Марчев Господинов, Тодора Колева Христакева, Марийка Николова Хайтова, Пейко Вълков Тенев, Харалампи Пенев Панайотов, Иван Тенчев Русев, Груйчо Димитров Теофарев, Димитър Господинов Колев, Юрдан Христов Илиев, Груда Димитрова Иванова, Щерю Димов Господинов, Господин Тачев Тенев, Параскева Ангелова Костова, Евгения Павлова Янкова, Петър Стратиев х. Добрев, Златко Георгиев Латев, Васил Грозев Недев, Анка Манахилова Танасова, Иван Пеев Кабов, Тоню Петков Тонев, Стефан Георгиев Николов, Юрдан Петров Димитров, Петра Димова Добрева, Лата Меранзова Аврамова, Ангел Георгиев Ангелов, Теофана Георгева Тодева, Неделя Петрова Лакова, Стефан Тодоров Кралев, Христо Димитров Христев, Димитър Кирилов Димитров, Божа Георгиева Демирева, Анка Жекова Генева, Христо Кръстев Христов, Лата Тодева Георгиева, Мата Тенева Тасева, Тифани Ванчева Тодорова, Стамо Тончев Янев, Петър Янков Георгиев, Методий Христов Трайчев Петров, Петър Савов Христев, Колю Георгиев Лачев, Маргарита Иванова Димитрова, Кирилка х. Добрева Стратиева, Кирила Тенева Гочева, Пена Тонева Дочева, Ванке Тодорова Иванова, Атанас Петков Атъпов, Неда Костова Маджарова, Христо Гогов Димитров, Яню Димитров Тефекчиев, Златка Филипова Михаилова, Марийка Желева Михова, Димитър Минчев Добрев, Веселинка Димитрова Кирилова, Боян Стайков Колев, Катюша Делчева Янакиева, Илия Кирилов Славчев, Райна Николова Ангелова, Живка Стефанова Господинова, Сидер Павлов Сидеров, Ангел Живков Диков, Мария Илиева Златинова, Марин Димитров Ламбов, Юрдан Николов Кръстев, Добра Димова Киркова, Даниела Костадинова Попова, Николай Стефанов Колев, Маргарит Иванов Димитров, Матка Костова Станилова, Димитър Георгиев Милев, Тодорка Делчева Тодорова, Латю Димитров Андонов, Лечо Иванов Делчев, Рада Тонева Генева, Марийка Генова Христева, Георги Василев Цариградски, Христо Георгиев Иванов, Велика Кръстева Чуковска, Георги Петров Колев, Марко Тодоров п. Василев, Марийка Колева Вангелова, Георги Манолов Стефанов, Стамо Михаилов Щерев, Станчо Стефанов Стайков, Георги Иванов Василев, Крайчо Дочев Кръстев, Петър Боянов Петров, Петко Стоев Маринов, Александър Люченов Александров, Лили Жекова Томова, Стефка Атанасова Иванова, Иванка Петрова Гочева, Стефанка Банева Тонева, Сийка Димова Славова, Георги Петров Колев, Неделчо Господинов Павлов, Радка Жекова Кумонова, Иван Боянов х. Иванов, Атанас Христов Костадинов, Минко Петров Кара-Колев, Стефанка Петкова Гарванова, Братан Славчев х. Вълков, Георе Миланов Недев, Сава Меранзова Василева, Катя Тенева Кара-Славова, Димянка Димитрова Господинова, Савко Господинов Илиев, Ирина Георгиева Делчева, Никола Димитров Костадинов, Димитър Тодоров Димитров, Атанас Петров Недев, Цанко Димитров Цачев, Желязко Димов Желев, Никола Тодоров Георгиев, Верка Василева Димитрова, Добринка Вълкова Матева, Иван Стоянов Иванов, Димитър Минчев Стоев, Параскева Атанасова Аврамова, Зоя Борисова Д. Кацигрова, Митю Тенев Митев, Васил Грудев Тошков и Гина Тодорова Димитрова, всички от гр. Харманли, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

При храма „Св. Атанасий", гр. Харманли,

1—2191 Председател: Свещ. **Г. Илчев**

КАМБАНИ

ЦЪРКОВНИ и УЧИЛИЩНИ

ще намерите само при първия прочут дипломиран единствен производител, техник-камбанолеяр,

Димитър М. Алексиев

София, ул. Татарлий. № 65

Има готови на склад от различни величини в замяна на стари счупени.

1—230—1

Изгубените кръщелни свидетелства на: Петър Вълчев, Христо Делчев Димитър Вълканов, Атанас Петков, Христо Георгиев, Марийка Костадинова и Атанаска Димитрова, всички от с. Попово, Първомайско, да се считат невалидни Издадени са дубликати.

1—231—1 Енор. свещеник: **А. Г. Чалъков**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Милка Бебревска, Пенка Кючукова, Стефан Дочев, Генчо Кабакчиев Тодор Денев, Пенчо Василев, Стефан Ст. Колев, Георги Манов, Иван Недков и Стояна Ив. Цветкова всички от с. Виноград, Горно-Оряховско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—233—1 Енор. свещ.: **Иван Недков**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Димитър Ил. Чечев, от с Горно-Драглище, Изв стан Хр. п. Николов и Неофит Г. Тончев от с. Долно Драглище, Разложко, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—234—1 Енор. свещеник: **Ст. п. Димитров**

ЦЪРКОВНО НАСТОЯТЕЛСТВО, с МАЛКО ГРАДИЩЕ, СВИЛЕНГРАДСКО

ОБЯВЛЕНИЕ № 58

Църковното настоятелство на с. Малко-Градище, Свиленградско, обявява, че енорията, състояща се от 600 православни домакинства е вакантна и търси кандидат за свещеник.

Желающите да се явят на пение, проповед и опознаване.

1—228—1 **От Църковното настоятелство**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Янко Костов, Маруда Петкова, Ангел Кирев, Борис П. Ангелов, Ангел Янков Цвятков, Борис Запрянов, Запрян Манолов, Янко Стоянов, Ана Андреева, Петър Илиев, Юрдана Железкова, Нико Янев и Паско Динков Здравчев, всички от с. Леново, Първомайско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—116—1 с. Еленово, енор. свещ.: **Ив. Георгиев**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Иван Николов Генчев, Еленка Д. Иванова, Стефана В. Станчева, Роза Славова Меркова от с. Извор. Ана Иванова Йорданова и Йордан Г. Петров от с. Кьосевци; Роза Д. Апостолова, Марийка Г. Алексиева от с. Поройно и Стефан Ст. Ризов, Сава Димов Григоров и Стефан Вл. Сотиров, от Росица, всички от Омуртагска околия, Изворска енория, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—214—1 Енор. свещ.: **Ст. Милошев**

ЦЪРКОВНО НАСТОЯТЕЛСТВО С. ИЗВОР — ТРЪНСКО

ОБЯВЛЕНИЕ

Съобщава се на интересуващите се, че енорията от селата Изгрев, 250 къщи, Левски — 300 къщи и Калиманци — 180 къщи е вакантна и дири свещник. При храма има голяма и удобна къща. Желающите да я земат да се явят на служба и проповед. Има автомобилен рейс.

2—210—2 **От църковното настоятелство**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Добрина Иванова Петър Добрев, Бонка Делчева, Иван Дончев, Георги Тачев, Димчо Дончев, Костадин Христов, Костадин Грозев, Веска Димчова, Трендафил Господинов, Тонка Тосева, Ничка Стефанова, Тодор Маринов, Желю Димитров и Георги Костов, всички от гр. Марица, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—223—1 Енор. свещ.: **Кр. Чуковски**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Тодор Д. Тумбев, Цветана Г. Синапова, Верка Хр. Груйчева, Иван М. Масларов, Елена Т. Трендафилова и Недка Хр. Караджова, всички от Велинград, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—220—1 Енор. свещ.: прот. **Ф. Паунов**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Владимир Ф Захариев. Милка П. Гювинска, Елена Ст. Паланкова, Георги Л. Гюзински, Иван Н. Кръмчански. Надежда К. Софониева, Георги З. Ненков, Борис Ив. Занев. Цветанка Софониева, Вера Г. Захариева и Мария Гребиничарска да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—218—1 Енор. свещ.; **Кирил п. Стоянов**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Мария Дачева Нинова и Върба Найденова Динова от с. Хубавене, Врачанско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

1—226—1 **Енор. свещ.: К. Манчев**

Изгубените кръщелни свидетелства на: Мария Желязкова Митева, Радул Ив. Митев, Михал Ст. Вълев, Дона Дв. Илчева, Петрони П. Карагиглиев, Бойка Ц. Иванова, Стояна Кост. Димитрова, Иван Динев Иванов, Слав Стоянов Славов и Енчо Сандев Пеев, всички от с. Еленово, Ново-Загорско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати

1—224—1 **Енор. свещ.: Нед. Кръстев.**

ОБЯВЛЕНИЕ № 2

Църковното настоятелство при храма св. „Константин и Елена" в с. Александрия — Добричко, обявява, че Александрийската енория е вакантна и търси кандидат за свещеник-семинарист или ръкоположен свещеник, ако няма такъв ще бъде приет и завършил пълния курс на богословското училище.

Енорията се състои от 1000 къщи и 1200 венчила, с малък храм и самостоятелна църковна къща за енор. свещеник. Всички треби: венчавки, кръщенки, панихиди и пр. на влизащите в енорията села се извършват в храма.

Условията за живеене са добри: има изобилна чешмена вода, дърва за отопление има, тъй като гората е близо. Църквата притежава недвижими имоти, от които се ползува и свещеника, по споразумение с настоятелството.

Кандидатът да се отнесе до църковното настоятелство.

с. Александрия — Добричко.

1—225—1 **От църков. настоятелство**

ГОДИШНО СЪДЪРЖАНИЕ

НА

XLIX-та ГОДИШНИНА (1948) г.) НА

„ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК“

А. СТАТИИ

I Официален отдел

	Брой	стр.
1. Послание до българския православен народ по случай Рождество Христово от св. Синод на Българската православна църква . .	1— 2	1
2. Поздравителни телеграми, изпратени от Негово Блаженство по случай 1948 г. и Рождественските празници	3— 4	1
3. Изявление на Негово Блажество по случай предстоящия конгрес на О. Ф.	3— 4	4
4. Нов годишен молебен	3— 4	4
5. Телеграми от Негово Блаженство до Цариградския патриарх Максим V и Ленинградския митрополит Григорий и отговор на тях по случай деня на преподобний Максим	7— 8	1
6. Телеграма на Негово Блаженство до Московския и Всеруския патриарх Алексий по случай именния му ден и отговор на същата	9—10	1
7. Телеграма на Негово Блаженство до Московския и всеруски патриарх Алексий по случай пребиваването му през първата седмица на великия пост в Рилската св. Обител и благодарствена телеграма на Румънския Св. Синод до Негово Блаженство за изказаните съболезнования за починалия румънски патриарх Никодим	11—12	9
8. Против една хула (опровержение от канцеларията на Св. Синод)	13—15	1
9. Разменени пасхални послания между Московския и Всеруски Патриарх Алексий и Негово Блаженство по случай празника на светлото Христово възкресение и предстоящето празнуване 500 годишнината от автокефалията на Руската православна църква	18—19	1
10. Българско църковно дело в Америка (из протоколите на Св. Синод: преценка и решения)	18—19	9
11. Телеграми до Негово Блаженство по случай Светлото Христово възкресение, изпратени: 1. от Вселенския Патриарх Максимос, 2. от Примата на Англиканската църква и 3. от Грузинския патриарх	22—23	9
12 Съобщение на Св. Синод за устното и писмено подаване оставката на Н. Блаженство	29—30	1
13. Първа среща на Синодални архиереи с директора на вероизповеданията след промяната	29—30	1
14. Окръжно № 4656/948 г. на Св. Синод до епархийските архиереи за станалата промяна във върховното управление на св. ни църква	29—30	2
15. Приветствени телеграми изпратени от Св. Синод по случай празника на свободата — 9 септември	29—30	2
16. Съобщение от Св. Синод за опровержение на неверни и злонамерени слухове във връзка с оставката на Негово Блаженство, публикуващи протокол № 54 8. IX. 1948 г. . .	31—32	1
17. Окръжно № 5253/20 X. 1948 г. до епархийските архиереи за изяснение на взаимоотношенията между църквата и държавата	33—42	4
18. Окръжно № 6848/25. XI. 1948 г. на Св. Синод до епархийските архиереи по случай празника Въведение Богородично. . . .	39	1

II Научно-богословски, религиозно-обществени, етични и др.

	Брой	стр.
1. Кой е смисълът на живота? — Д-р Ст. п. Станчев	1— 2	10
2. Църквата и благотворителността — проф. Г. Ст. Пешев	1— 2	11
3. Принципът за нагледност в църковната проповед — свещ. Борис Димитров	3— 4	7
4. Свещенослужителят като образец в молитвата — Н Ангелов	3— 4	8
5. Библията е чудо в историята — М. . . .	5— 6	3
6. Вековните клеветници на българския народ— проф. Г Ст. Пешев	5— 6	4
7. Най-ценното съкровище на свещенослужителя е солидно знание и библиотека — Н. Ангелов	5—6	7
8. Значението на библията за училищното възпитание и обучение — М.		
9. Лошите пастири са наемници — Н. Ангелов	7— 8	7
10. Смъртното наказание — проф. д-р Илия К. Цоневски	9—10	6
11. Изповед и душепастирят—проф. Г. Ст. Пешев	11—12	2
12. Св. четиридесетница — дни на християнска стража — д-р В. П.	13—15	3
13. Покойна проповед — д-р Т. п. Тодоров . .	13—15	4
14 Християнство и труд — прот. Хр. Димитров	18—19	2
15. Величието на Христовото Възкресение (превод) — Н. Ангелов	20—21	7
16. Задачи на съвременното душепастирство — проф. прот. Хр. Д.	22—23	1
17. Христо Ботев за екзархията и духовенството ни — Ив. П. Орманджиев	22—23	2
18. Има ли си Христов наместник в църквата? (превод) — Архим. М.	24—26	3
19. Брачната проблема — проф. Стефан Цанков	24—26	6

	Брой	стр.
20. Служене Богу и на ближния — проф. Г. Ст. Пашев	33—34	5
21. Празникът на християнското семейство — Ив. С. Марковски	39	2
22. Христос и семейството — проф. Г. Ст. Пашев	39	3
23 Религиозният подем в днешно време	31—32	4

III. Речи, сказки и др.

	Брой	стр.
1. Бъдете неугасващ светилник! — Негово Блаженство	1— 2	4
2. Реч — отговор на Стобнйския епископ Пимен	1— 2	5
3. Христос Воскресе! — Екзарх Стефан I	16—17	1
4. Васил Узунов — Епископ Тихон	29—30	7
5. Приветствената реч, произнесена по поръчение на Св. Синод от Високопреосвещения св. Ст.-Загорски митрополит Климент	33—34	1
6. Реч, произнесена от Високопреосвещения митрополит Михаил по време на гощавката, дадена в чест на гостите делегати от прав. сестри — църкви за XXX конгрес на свещ. съюз	33—34	2
7. Реч, произнесена на 23. X. 1948 г. от Врачанския митрополит Паисий на прощалната вечеря, дадена от свещ. съюз в чест на делегатите от правосл. църкви-сестри	35—36	1
8. Надгробно слово, произнесено от Наместник-Председателя на Св. Синод при погребението на блаженопочившия Неврокопски митрополит Борис	37—38	2
9. Произнесена реч от директора на Изповеданията пълномощния министър Димитър Илиев на вечерята, дадена на 23. X. 1948 г. от свещ. съюз в чест на делегатите от правосл. църкви за свещ. конгрес	37—38	9

IV. Исторически и литературни проучвания, — Пътни бележки.—Църков. и народ. тържества

	Брой	стр.
1. Стобийски Епископ Пимен — Проф. Христо Гяуров	1— 2	3
2. Рождественската вест от амвоните — Д-р Т. п. Тодоров	1— 2	7
3. Витлеемските младенци, избити от Ирода — Протопресв. Г. Ш.	1— 2	7
4. Христо Ст. Попов (1876—1944) — † Пловдивски Кирил	5— 6	1
5. Възгледите на Ст. Михаиловски за Бога и църквата — К. Ц. Ангелов	5— 6	5
6. Сърцето на Гьоте — свещ. М. п. Ив.	5— 6	6
7. Левски за братството на народите и свободата — Ив. П. Ормандживев.	7— 8	3
8. Освобождението — Архим. Василий.	9—10	1
9. Войната за свобода, православие и славянство — Ив. П. Ормандживев	9—10	4
10. Критиката — Проф. Г. Ст. Пашев	11—12	3
11. Румънското православно благочестие — Епископ Партений	13—12	5
12. Априлското възстание и църквата — Петър Карапетров	13—15	6
13. Николай Бердяев — Проф. Г. Ст. Пашев.	13—15	7
14. Възкресение Христово — Ал. Милев	16—17	3
15. Държава и църква в българската история — Ив. П. Ормандживев	16—17	4
16. Руско-български литературни отношевия — Р. Чолаков	16—17	6
17. Нашите църковници и държавата в най-новата ни история — Ив. П. Ормандживев.	18—19	3
18. Значение на Кирилометодиевия език за славянството — Проф. К. М.	20—21	1
19. 24 май — ден на славянско братство и солидарност — Люб. Чолаков.	20—21	3
20. Руският проф. В. Погорелов за народността на св. св. Кирил и Методий — Никола Д. Йорданов.	20—21	3
21. Вечният Ботев — истински велик. М. Ж.	22—23	3
22. Патриарх Сергий и неговото духовно наследство — Архим. Методий.	24—26	1
23. Най-новата страница из историята на румънската православна църква — Левкийски Партений	27—28	1
24. Българи и поляци през вековете — Ив. П. Ормандживев.	27—28	2
25. Ботйовият приятел — отец Герасим — Ив. Стойчев	27—28	4
26. Някои впечатления от Русия — † Сливенски Никодим.	29—30	3
27. Пловдив в църковно-народната борба — Проф. Ив. Снегаров	31—32	5
28. Поетът Боговидец — Димчо Дебелянов — свещ. М. п. Ив.	31—32	8
29. Константин Величков.	33—34	7
30. Нашите будители еволюционисти и революционери — Ив. Ормандживев	35—46	4
31. Св. Неврокопският Митрополит Борис и Рилската св. Обител — Архим. Клим. Рилец.	37—38	5
32. Гости на Руската църкра — † Пловд. Кирил	37—38	6
33. Гости на Руската църква — † Пловд. Кирил	39	4

V Художествени произведения

	брой	стр
1. Бъдни вечер — Стоимен Найденов	1— 2	14
2. Рождество (стихотворение) — Стан. Станев	1— 2	15
3. Рождество Христово (стихотворение)	1— 2	16
4. Край огнището (стихотворение) — Иеродякон Нестор	1— 2	16
5. Рождественска нощ (стихотворение) — Георги х. Бонев	1— 2	16
6. Човешките очи — Захари Лютаков	3— 4	9
7. — Майко!.. — чедо!.. (разказ) — свещ. Дим. Илиев Попов	3— 4	10
8. Водици (стихотворение) — Змей Горянин	3— 4	11
9. Обичай стар (стихотворение) — Любомир Бобевски	3— 4	11
10. Пречест (разказ) — Цветана Бояджиева	5— 6	8
11. Майчина вяра (стихотворение) — Стоимен Найденов	5— 6	9
12. Ако ли някога... (стихотворение) — Станимир Станев	5— 6	10
13. С нами Бог! — Марин Василев	7— 8	7
14. Апостолът (стихотворение)	7— 8	8
15. Де са деветте? (стихотворение) — Иеродякон Нестор	7— 8	9
16. Монах Валериан (стихотв.) — от сръбски С. Д.	7— 8	9
17. Комитата — Светлозар Димитров	9—10	9
18. Чудни са делата Му! — Захария Лютаков.	11—12	5
19. Майка — П. Карапетров	11—12	8
20. Покаяние (стихотворение) — Станимир Станев	11—12	9
21. Великият пост	11—12	9
22. Пролет (стихотворение) — Петър Сечан	11—12	9
23. Молитвата на камъчето (разказ) — Захария Лютаков	13—15	10
24. Прозрение (стихотв.) — Стоимен Найденов	13—15	11

	Брой	стр.
25. Христови сълзи (стихотворение) Петър Сечан	13—15	11
26. Благовещение (стихотв.) — Иерод. Нестор	13—15	11
27, Пролет (стихотворение) — Стоимен Найденов	13—15	12
28. Легенда за червеното яйце — Марин Василев	16—17	7
29. Разпети петък (разказ) — прот. Райко Славов	16—17	8
30. Пред разпятието (стихотв.) Симеон Витанов	16—17	10
31. Победна песен (стихотв.) — Станимир Станев	16—17	10
32. Светлият път (стихотворение) Петър Сечан	16—17	10
33. Лазарска песен (стихотв.) — Петър Сечан	16—17	10
34. С Божията помощ (разказ) — Марин Василев	18—19	6
35. Молитвата на Петърчо (разказ) — свещ. Дим. Ил. Попов	18—19	8
36. Покой (стихотворкние) — Симеон Витанов	18—19	8
37. Тома (стихотворение) — Иерод. Нестер	18—19	8
38. Човешка песен (стихотворение) — Стилиян Чилингиров	18—19	9
39. Ковачът на кръста Господен (разказ) — Стоимен Найденов	20—21	9
40. Първоучителите (разказ) — Росица Баталова	20—21	11
41. Заветътъ на св. св. Кирил и Методий (стихотворение) — Ст. Станев	20—21	12
42. Към Христа (химн) — свещ. З. Т. Попдимов	20—21	12
43. Алдебаран (стихотворение) — С. Добрев	20—21	12
44. Кръстът стана знаме на сила и упование (стихотворение) Ст. Н.	22—23	7
45. Трите дървета (разказ) — О. Чавова	22—23	8
46. Петдесятница (стихотворение)	22—23	9
47. Вечерня (стихотворение) — Ст. Станев	22—23	9
48. Пътят на светите мощи (разказ)—П. Карапетров	24—26	13
49. В старата черква (стихотворение)	24—26	14
50. Вечер (стихотворение) — Архим. Серафим	24—26	14
51. Връщане (стихотворение) — Ст. Станев	24—26	14
52. Изгубен беше и се намери (разказ) — Захария Лютаков	27—28	5
53. Жътва (стихотворение) — Ст. Станев	27—28	8
54. Намереният часовник (разказ) — Цветана Бояджиева	29—30	10
55. Псалом (стихотворение) — Сим. Витанов	29—30	11
56. Поклонница (стихотворение) — Иерод. Нестор.	29—30	11
57. Равнина (стихотворение) — Ст. Станев	29—30	11
58. Между живота и смъртта (легенда) — Ст. Станев	31—32	9
59. Пред иконата на една светица (стихотворение) — С. Витанов	31—32	10
60. Вечерна песен (стихотв.) — Иерод. Нестор	31—32	11
61. Отмъщение (разказ) — Захария Лютаков	33—34	11
62. Елегия (стихоявоpение) — Иерод, Нестор	33—34	12
63. Връщане (стихотворение) — Ст. Станев	33—34	12
64. Рилският отшелник (легенда — Захария Лютаков	35—36	10
65. На свети Иоан Рилски (стихотворение) — Сим. Витанов	35—36	12
66. На задушница (стихотворение) — Конст. Величков	37—38	10
67. Истинското имане (легенда) — Ст. Найденов	37—38	10
68. Реквием (стихотворение) — Иерод. Нестор	37—38	12
69, В храма (стихотворение) — Ив. Вазов	39	7
70. Листопад (стихотворение) — С. Ст.	39	7

VI. Културно-просветни, църковно-обществени, стопански и финансови въпроси

	Брой	стр.
1. Елхата в празника на Рождество — М. Ж. Марков	1— 2	9
2. Възпитателят — Любозар Чолаков	3— 4	6
3. Бащата в семейството Любозар Чолаков	7— 8	4
4. Война или мир? — Ив. С. Марковски	11—12	1
5. Мисли за майката — Ив. С. Марковски	13—15	2
6. Жажда за религиозна просвета — Ив. Г. Лекарски	20—21	2
7. Христо Ботев — 1848—1876 — Ст. п. Василев.	20—21	5
8. Въпросът за национализирането на верските училища в Унгария — Любозар Чолаков.	22—28	4
9. Александър Стамболийски и българската православна църква — В.	24—26	9
10. Висарион Григориевич Белински — Проф. Г. Ст. Пашев	24—26	10
11. Иван Вазов — С. Велев.	29—30	5
12. Църква и църковници в служба на прогреса и свободата — К. Т.	33—34	8
13. Тридесетият конгрес на свещеническия съюз в България.	33—54	9
14. Народните будители — Г. Ст. П-в	35—36	3
15. Младостта и хубостта — п. В.	35—36	5
16. Погребението на блаженопочиналия Неврокопски Митрополит Борис — П. М. К.	37—38	4

VII. Борба и борци за черковна свобода (възраждане и възрожденци)

	Брой	стр.
1. Неофит Рилски — Ст. п. Василев.	1— 2	14
2. Любен Каравелов — Ст. п. Василев	3— 4	4
3. Трети март (по случай освобождението на България) — Ст. п. Василев	9—10	5
4. Теодоси Синаитски — Ст. п. Василев	13—15	8
5. Васил Друмев — Ст. п. Василев	16—17	5
6. Добри Чинтулов — Ст. п. Василев.	18—19	5

VIII. Свещеникът разказва

	Брой	стр.
1. „Опорни точки" в човешкия живот — п. В.	22—23	5

IX. Страница за религиозно-просветни беседи

	Брой	стр.
1. Погребение и възкресение на Иисуса Христа — Д-р Т. п. Тодоров	16—17	10

X. Религия и народен бит

	Брой	стр.
1. Св. Трифон Зарезан — Конст. Н. Тулешков	7— 8	6
2 Български жетварски народни обичаи — Конст. Н. Тулешков	24—26	12
3. Св. Симеон стълпник — време за есенната сеитба — К. Тулешков	29—30	9
4. Св. Димитрий Солунски и св. мъч. Нестор — Димитров-ден и Мишинден — К. Тулешков.	35—36	9

XI. Храм и богослужение

	Брой	стр.
1. За външното благолепие на нашия енорийски храм — Д-р Пандурски.	29—30	8
2. „Освяти людящия благоление дому твоего" Д-р В. П.	31—32	10
3. За иконите и стенописите в храма — Д-р В. П.	35—36	7

XII. Ценни цитати

	Брой	стр.
1. Из биографията на Дарвина — Прев. Т.	29—30	12
2. Най-щастливият; Потъването на „Титаник"; Божието всемогъщество; Нищо не се губи; Съветът на Ганди към християнството.	31—32	12
3. Силата на Библията — от немски Т.	35—36	10
4. Знание и вяра — от немски Т.	39	7
XIII. Омилетични упътвиния — Д-р Т. п. Тодоров.	35—36	8

Б. ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

	брой	стр.
1. Новата година и светлината на Изток	1— 2	16
2. С децата при Христа	3— 4	11
3. Из живота на Юношеското пр. хр. д-ство „св. Иван Рилски“ — гр. Бургас	3— 4	12
4. Отношението на Църквата към социалното преустройство в нашата страна	5—6	10
5. И в нашата Родина има благословени места за пастирска дейност	5—6	10
6. Религията възпитава послушни граждани и добри данъкоплатци	7— 8	9
7. Нови апостоли	7— 8	9
8. Задачите и цената на вероучилището	7— 8	10
9. Българската православна църква и празникът на Освобождението	9—10	10
10. Нашите религиозни трудови вечери	11—12	11
11. Паметен ден за Софийската семинария	11—12	10
12. Нещо за Левски и Вазов	11—12	11
13. Библията и възпитанието	11—12	12
14. Юбилейно честуване на Богослов. факултет	13—15	12
15. Зовът на една светиня	13—15	13
16. Похвална деятелност на свещениците от Карловска околия	13—15	14
17. Религиозни прояви	16—17	12
18. Изложба на румънското народно творчество.	16—17	12
19. Изложба за чехската съпротива и изложба на чехската детска книжнина	16—17	13
20. Празникът на труда — 1 май	18—19	11
21. За църковната служба на енор. свещеници.	18—19	11
22, Могат ли духовните лица да членуват в политическите организации и специално в единната обществена организация на О Ф?	18—19	11
23. Радиото и Великденът	18—19	11
24. Вероучението в Унгария	18—19	12
25. Българската църква и екзекуциите в Гърция.	20—21	12
26. Жива и творческа вяра	20—21	13
27. Преиначена бележка във в. „Отечест. фронт“	22—23	10
28. Празник на св. равноапостоли в историч-ски Дряновски манастир	22—23	10
29. Някой поправки в статията—„Иерусалим-Дом на мира“	22—23	10
30. Религиозният подем в демократична и приятелска нам страна	24—26	15
31. Една мила и навременна среща	24—26	15
32. Духовно творчество	24—26	15
33] Едно наложително изяснение	27—28	9
34. По повод едно писмо на Министерството на външните работи	27—28	9
35. Могат ли свещениците да членуват в единната обществено-политич ска оргаиизация ОФ. и да заемат длъжността председател на общински народен съвет	27—28	9
36. Необходима по-голяма бдителност за достоверна информация в църковния печат	27—28	9
37. Палестинският въпрос	27—28	10
38. Българското църковно дело в Букурещ	27—28	10
39. Закриване на чуждите училища в България.	29—30	12
40. На бригада с втората свещеническа смяна	29—30	12
41. Богословите-бригадири в Хаин Боаз	29—30	13
42. Празникът Девети септември и служителите при българската православна църква	29—30	13
43. Видено и чуто	29—30	14
44. По случай деня на слепия	31—32	12
45. 25-годишнината на Септемврийското въстание.	31—32	13
46. Незаслужени закачки с енорийския свещеник.	31—32	13
47. Честуване на Христо Смирненски	31—32	14
48. Конгресът на църковните служители	33—34	13
49. Кои първи подадоха ръка на слепите?	33—34	13
50. Седмица на Българския червен кръст	35—36	12
51. Ден на спестовността	35—36	12
52. Юбилеят на писателя Людмил Стоянов	35—36	13
53. Протоиерей Захари Гешаков	35—36	13
54. Изграждане на домове за енор. свещеници	35—36	13
55. Денят на В ликата октомврийска революция	37—38	12
56. Непристойно държане в църква	37—38	12
57. Свещениците-бригадири в Тец-Надежда поздравляват Св. Синод	37—38	13

В. ИЗ ПЕЧАТА

Брой	стр.	Брой	стр.
1— 2	17	20—21	13
3— 4	12	22 - 23	11
5— 6	11	24—26	15
7— 8	10	27—28	10
9—10	11	29—30	14
11—12	12	31—32	14
13—15	14	33—34	13
16—17	13	55—38	13
18—19	12		

Г. ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТ. ЛЕТОПИС

Брой	стр.	Брой	стр.
1— 2	18	20—21	14
3 - 4	13	22—23	12
5— 6	12	24 - 26	16
7— 8	11	27—28	11
9—10	12	29—30	15
11—12	13	31—31	15
13—15	15	33—34	14
16—17	14	35—36	14
18—19	13	37 - 38	14
		39	8

Д. ВЪНШНИ НОВИНИ

Брой	стр.	Брой	стр.	Брой	стр.
1 — 2	19	16 - 17	14	31—32	16
3 — 4	14	18—19	14	33—34	15
5— 6	13	20—21	15	35 - 36	15
7— 8	12 и прит	22 - 23	14		
9 - 10	13	24 - 26	18		
11 - 12	14	27 - 28	12		
13—15	16	29—30	16		

Е. ОБЯВЛЕНИЯ

Брой	стр.	Брой	стр.	Брой	стр.
1 — 2	20	16—17	16	33 - 34	16
3 — 4	16	18 - 19	16	35 - 36	15
5 — 6	15	22 - 23	15		
7— 8	14	24 26	16	37—38	15
9 - 10	16	27 28	19		
11—12	15	29 - 30	притурка		
13—15	19	31—32	16		

СОФИЯ — СИНОДАЛНА ПЕЧАТНИЦА — 178/1948 —— Разреш. № 120/1945 год.